

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1902

Eunuchus V

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1572)

V.

1.

817 1 1 PERGIN SCELESTA MECVM PERPLEXE LOQVI nunc demum uirgo uitiatā esse cognoscitur a Thaide, opportune, postquam magnopere et defensa est et retenta. nam statim consequentur nuptiae eius et Chaereae, qui illam uitiauit. 2 PERPLEXE LOQVI ideo 'perplexē', quia stauerat uitium celare uirginis.

818 2 1 SCIO NESICIO A. A. mire ex dictis omnibus pauca decerpens et ostendit, quid dixerit perplexē, et stomachum saeuientis expressit dominae: 'scio' flere puellam, 'nescio' uitiatam, 'abiit' eunuchus, 'audiui' hoc admissum, 'ego 10 non adfui' cum hoc fieret. 2 Acriter iratorum est repetere quae proxime dixerint, quibus irascuntur, ut (*Verg. Aen. VII 452, cf. 440*) 'en ego uicta situ u. e. s.'

819 3 NON TV ISTVC M. D. A. E. Q. E. non est haec interrogatio. 15

820 4 1 VIRGO C. V. L. O. haec omnia rixam significarent, nisi obticeret. 2 Tacemus consilia, ut (*Verg. Aen. II 94*) 'nec tacui demens' etc., reticemus dolores, ut (*Heaut. I 1, 33*) 'ne retice, ne uerere', obticemus quorum pudet, ut in Phormione (*V 9, 2*) 'hem, quid nunc obtices?' 20

1 celesta T | LOQVI om. TC || 2 demum] derrium C, detemer T || 3 et 1. om. T. | retenctā C || 4 consequentē V | illa TC || 5 perplexē (bis) ex corr. C | loquitur T | perplexē om. T || 6 uitium V, ut N. (= ut enim) C, ut crimen T | celere T || 7 scion **** mire C, scion mire T || 8 decerpis T | et 1. om. V || 9 domi nescio TC, domi scio V, corr. Bentley || 10 abiit T | audiuit <domi> TC || 11 non] nunc T | affui codd. | cum ex dum corr. C | est repetere V, ea petere TC || 12 dixerunt TC || 13 en] hem V | situ r. e. s. V, sum. e. s. TC || 14 M. D.] mihi dict. (dic. T) TC | a. d. e. q. e. V, a. a. e. q. 2 e. T, a. a. e. q. i. e. q. C | non] Num in ras. V² (= dett.) | haec V || 16 c.] n. T | significarent V, -cauerat C, -cauerant T || 17 obticerent V || 18 demens] d. C, d' T | 2Pee ticemus T || 19 ne retice (del. in V; nec etice T) ne uerere <ne retice> codd. || 20 nunc (ante quid) V, non TC | obt. C; obticuiisti Ter. codd. PC

- 821 5 1 EVNUCHVS ABIIT quia nescit causam, non 'fugit' dixit sed 'abiit', nec 'Chaerea' sed 'eunuchus'. 2 QVAM OB REM QVID F. E. TACES haec ἀσύνδετα instantis dominae uultum habitumque demonstrant.
- 823 7 1 †QVIS FVIT IGITVR† haec cunctatiue pronuntianda 5 sunt, quia aut inuita indicat aut dubitat de nomine ignoti aut trepidat per timorem, ut non uideatur adfuisse uel scisse, cum fieret, aut <ostendat>, quam non libenter dicat eius nomen, cui irascitur. 2 Sed ego agnosco ancillarum consuetudinem, quod obliuiosae sunt dominarum. 10
- 824 8 1 EPHEBVS ISTE ephebi nomen ad aetatem rettulit, non ad facinus commissum. 2 ISTE EPHEBVS cito ostendit, cur <sit> iste eunuchus creditus.
- 825 9 1 QVID AIS V. redit rursus ad iracundiam. 2 Aptum conuitium et comicum in ancillas 'uenefica'; <sic et> 'lupa', 15 'uipera' (*Iuven. VI 641*), 'excetra' (*Plaut. Pseud. I 2, 82*), et infra (*Eum. V 1, 13*) 'sacrilega'.
- 826 10 QVID IS OBSECO AD NOS non rogantis est 'obsecro', sed dolentis.
- 827 11 NISI AMASSE CREDO P. deest 'quod', ut sit: nisi 20 quod.
- 829 13 1 NVM ID LACRIMAT V. ut supra (*III 1, 3*) 'id uero serio t.', pro ob id. 2 ID OPINOR callide Pythias

1 ABIIT] a. TC || 2 sed dixit obiit TC | sed 2.] nec TC | quam-obrem q. f. e. t. TC || 3 ἀσύνδετα (θ̄ ex τ corr.) V, assintheta C, assintica T | <i. n. s. (i. tt s T)> instantis TC || 4 -que] quam TC || 5 schol. ad ISTE CHAEREA pert. | hic T | cunctatiue V, coniunctatiue T, coniunctiue C || 7 trepida T | ut] aut TC | iudicatur C | adfuisse TC || 8 scisse Schoell: si se codd. | [fieret TC, fieret V | ostendat add. Goetz | dē C || 10 quod obliuiosae sunt dnarum V, q obliuiosae est dnō T, quae obliuio ē. dnō C || 11 e. (c. T) . f. e. b. iste TC | ephebi — iste om. TC || 13 cur] quod uir sit in ras. V² (= dett.) | sit add. W. | creditur T || 14 v.] n. T | reddit T, rediit V || 15 ueneficas codd., corr. Steph. | sic et add. W.; utpote dett. || 16 excetra Westerh.: et cetera codd. || 17 et infra Schoell: et in V, con T, om. C | sacrilega /// V || 18 obsecro a. n. TC || 20 CREDO] c. V | p. om. TC || 22 lacrimet C, l. V || 23 t.] se V, est TC | pro om. C | id om. T

'opinor' dixit, cum sciat. 3 QUID AIS SACRILEGA ἀβήγηται: primo 'scelesta' (v. 1), deinde 'uenefica' (v. 9), postremo 'sacrilega'.

830 14 1 ISTVCINE INTERMINATA SVM satis moraliter.

2 ISTVCINE INTERMINATA SVM pro: non hoc tibi com-
minata sum? 3 ISTVCINE I. S. H. A. T. apparet haec
post scaenam esse mandata; nam supra non meminit, sed
dixerat tantum (III 2, 39—40) 'hos prius introducā et
quae uolo simul i.: p. h. c. e.'

831 15 1 QUID FACEREM ITA VT TV I. S. C. EST dixerat
enim Chaerea (III 5, 30) 'edicit ne u. q. a. e. <a. e.>
m. n. a. i.' 2 IVSTI συγκοπή metaplasms pro 'iussisti',

832 16 1 SCELESTA OUEM LVPO c. bene dilatum tot occa-
sionibus prouerbium personae Thaidis adscriptum est;
continet enim in se et femineam reuerentiam <et> mere-
triciū sensum. 2 Reditque rursus ad minora conuitia,
quia uidet se esse conuictam. et est prouerbium 'ouem
lupo commisisti'.

833 17 1 SIC MIHI DATA ESSE VERBA uidetur plura fuisse
dictura, nisi superueniret Chaerea. 2 QUID ILLVC H. E. 20
per genetium casum iniuriose dicitur, per nominatiuum
honorifice. 3 QUID ILLVC H. E. non continuo agnoscit

1 dixit] chem T | auxesis V, auresis T, auxeris C ||
4 Histucine C | i. sum V || 5 histucine minata sit C, istucine
e f ce nam minata sit T | pro] quod T | hoc] hic TC || 6 histucine
C | i.] e. CV, c. T | H. om. TC | ti. V || 7 cenam TC || 8 tamen
T | hoc C, hoc V | introduce codd. || 9 qui TC | p. h.] m. h. V,
m. b. TC | e.] r. V || 10 quid facerem ista uti. s. c. e. T, om. C |
s. c. est V || 11 chereae dicit TC, chereae dicit V | ne u. u. a. m. n.
a. i. TC, ne u. u. a. e. m. n. a. i. V || 12 sincopa metaplasms
(methapl- TC, -mu V) codd. || 13 ouem lupo com. V, o. l. c.
C, o. c. l. T | tot om. T || 14 persona TC | adsumptum (corr.
m. 1) V, ascriptum T || 15 effemineam (om. et) TC | et add.
Steph. | meretricium (sscr. m. 2) V || 16 redditque T, redditque
C | ad] id T || 17 conuictam T || 19 data uerba esse T, d. e.
u. V | uidentur C, urchem T | fuisset C || 20 illic V | e.] est
V || 21 per — H. E. om. T || 22 i. h. est V | continue C

hunc meretrix, quia etsi adhuc ueste eunuchi indutus est, attamen exiit spadonis incessum uultumque mutauit et praeter uestem totus in Chaeream rediit.

- 834 18 1 ERA MEA T. O. blande ac puellariter arridet.
2 TACE non silentium indicientis est, sed securam facientis, 5 ut (*Ad. II 2, 1*) 'tace, egomet conueniam ipsum'.
- 835 19 HABEMVS HOMINEM I. mire 'hominem' dixit ut reum.
- 836 20 1 IUBE COMPREHENDI QVANTVM POTEST pro 'comprehen-': τὸ 'iube' enim uelis significat. 2 *Et* QVANTVM POTEST deest 'cito'. 10
- 837 21 1 QUID ILLO FACIEMVS 'comprehenso' subauditur.
2 QUID FACIAS ROGAS moraliter expressit puellae stupentis uerba et non habentis quid respondeat ad ea, quae dicta sunt.
- 838 22 VIDE AMABO SI NON C. A. O. I. V. mire ab eo, quod 15 respondere coeperat, ad aliud transit mirata confidentiam Chaeraeae: is est an non est?
- 839 23 TVM QVAE EIVS C. E. non est impudens, inquit, non est nisi similis impudenti. sic alibi (*Andr. V 2, 16*)⁸⁵⁷ 'ueritas inest i. u. a. <i> u. f.'. 20

1 etsi] se T || 2 incensum C || 3 totus om. T | in cherea redit TC || 4 hera CV, cherea T | MEA] m. V | o.] obsecro V | arridet V, audet TC || 5 tace sscr. V² | indigentis TC, indicientis V || 6 <est> ut C | ego me T || 7 ho. i. V, hominem TC || 8 q. p. V | comprehendere TC || 9 τὸ — uelis dett.: irruo (iuo

T) emento uelle TC, irruo eī τὸ ^{uel} iube || V; iubere enim uelle Steph. | Et om. T || 10. potes V | deest] id est V || 11 quid illi f. V | comprehensio TC || 12 quid f. r. V || 13 et om. TC | quod V | respondeo C || 15 inde TC | si non e. a. o. i. n. V, si non cum a. o. i. u. T, si <nō si breuiter pronuctianda amabo> non cum a. o. s. u. C | minime T | quod om. T || 16 confidentia codd., corr. ed. pr. || 17 is] non rus T || 18 quae e. c. est V, quae est. c. TC || 19 si malis T | impudenti <est> V, <est> impudenti TC || 20 u. sscr. V² | a.] atque T

2.

- 840 1 1 APVD ANTIPHONEM V. M. ET P. rediens in uiciniam
suam causas reddit Chaerea, cur non mutauerit uestem.
oportuit autem et iam e re argumenti fuit non mutasse,
ut eum uideret meretrix cum turpi habitu incedentem ut
reum uitiatæ uirginis. 2 APVD ANTIPHONEM V. M. ET P. 5
'(apud) Antiphonem' dixit pro '(in) domo eius?'.
3 VTERQVE MATER ET PATER non uterque pater et
utraqve mater, sed uterque parens, quia 'mater et
pater?'.
841 2 1 QVASI DEDITA O. D. E. non tam mirum, si domi 16
erant, sed illud magis mirum, quod in ea domus parte,
qua in aedes introeundum erat adulescentulo. 2 VT
NVLLO MODO INTROIRE POSSEM superius causa continetur,
cur non mutauerit uestem, inferius autem, cur huc redierit.
842 3 QVIN modo quominus. 15
843 4 1 DVM ANTE OSTIVM S. Antiphonis scilicet. 2 NOTVS
MIHI QUIDAM OBIAM VENIT qui me possit agnoscere
uel qui me nouerit, id est amicus.

1 u. m. et \overline{pr} V, et \overline{pr} (pater T) TC | rediens om. TC |
uiciniam suam] scaenam ? || 2 causam TC | cum T | mutauerit
uestem V || 3 et cherea argumenti T, cherea et argumenti C, et de
necessitate argumenti V (= dett.); corr. W. (cf. ad Phorm. I 2, 9) |
non mutas ut cum audiret meretrix audiret (mer- aud- om. T)
cum turpi habitu incedentem (et ced- C) ut (et C) reum
uitiate (-re T) uirginis TC, <chaeream uestem> non mutasse
ut cum meretrix <uirginem a cherea uitiatam (in mg. m. 2)
audiret^{et} (sscr. m. 2) eum turpi habitu incedentem intueretur
reum uitiatæ uirginis <imputaret (in mg. m. 2)> V (= dett.),
corr. W. || 5 apud a. n. (u. C) m. T | et \overline{pr} V, e. p. TC || 6 apud
add. ed. pr. | in add. ed. pr. || 7 utrique (bis) T | et uterque C,
utraqve V || 8 quia] qui C || 9 pater et mater TC || 10 DEDITA
d. C, om. T | tamen TC | si] sed T, si tam V || 11 erat T | in nulla
domus parte V || 12 quam edes TC, praeter quam in aedes in
ras. V² (dett.) || 13 possum <p.> TC || 14 cur om. T | hic TC ||
15 quin modo^{pro} quominus (sscr. m. 2) V, qui modo qui in
huius TC || 16 hostium st. V, o. s. ē. TC | scilicet] s. e. TC ||
17 <an notus> qui dett. | posset V || 18 uel W.: et TCV, an
dett. | id est] idem C, idem T

- 844 5 QVANTVM QVEO deest 'uelociter'.
- 845 6 1 IN ANGIPORTVM QVODDAM uide non illum uitasse sub una clausula bis 'in' dicere: 'in pedes' 'in angiportum'.
2 ANGIPORTVM sic dicebant uicum non peruium uia publica. 3 DESERTVM INDE deest 'fugiens'. 5
- 846 7 1 ITA MISERRIMVS FVI F. id est: fatigatus, lassus et languidus sum, dum fugio. 2 *Et* honesta locutio, ut miser amando, miser curando.
- 847 8 NEQVIS ME COGNOSCERET pro 'agnosceret' nota improprie dictum. 10
- 848 9 1 SED ESTNE HAEC THAIS iampridem uisus ipse nunc primum uidet. 2 HAEREO incertus remaneo atque defigor. primus metus adimit consilium, sed recogitatio reddit confidentiam.
- 849 10 1 HEM QUID MEA AVTEM QUID F. M. colligit se 15 rursus ad impudentiam Chaerea. 2 *Et* uide si non eadem est audacia in Chaerea, quae in suscipiendo facinore fuit. 3 *Et* ἔλλειπτικῶς <'quid mea autem?>
4 QUID MEA AVTEM QUID F. M. opportune se confirmauit, quia si extimisset aufugissetque, nihil nuptiae promouerentur.

1 QVEO] queso TC, q. V | ^{id} deest (corr. m. 2) V || 2 IN — uide] magniportum q3 inde TC | sub una uitasse TC || 3 <s. > in pedes (s. in in mg. m. 2) V | ^{et} in angiportum (sser. m. 2) V, magniportum (iiiag- T) TC || 4 agniportum C, om. T || 5 dein (dein V) desertum codd. || 6 FVI] f. TC | id est] idem TC | lapsus TC, lapsus V || 8 ^a mando miser V, om. TC | curam do T || 9 mequis T | me c. T | ignosceret C || 11 ESTNE] est ut TC | hoc thais T, h. t. V | uisus ipse] ipse uisus est <a thaide sed eam> is V (= dett.) || 12 nunc in ras. V² | uideo C | haereo V, om. T || 13 defugior T | recognitio C || 15 HEM — M.] Hem quid mea (me C) autem .f. TC, quid f. m. V | colligit V, colliget T || 16 inde TC || 17 eandem T | quae in] quem TC || 18 Et ἔλλειπτικῶς Steph.: et ē V, r. *** C, **** T | quid mea autem add. Steph. || 19 MEA] me TC, m. V | QUID 2. om. TC | M.] mihi T || 20 quā si V, quasi TC | extimus (est- T) se aut fugis q TC

- 850 11 1 BONE VIR DORE hoc totum figurate dicit ut meretrix et subtiliter; nam scit Chaeream esse quem alloquitur, non eunuchum. 2 *Et* hic magna occasio datur meretrici adeundi adolescentis, qui habitum non mutauit et adhuc quasi eunuchus et seruus est. 3 BONE VIR D. S. 5 maior obiurgatio est per hanc dissimulationem Thaidis aduersum Chaeream, quam si illum id quod est appellet.
- 851 12 1 ERA FACTVM non potuit subtilius respondere Chaerea, quam accommodare se interroganti. 2 SATIN HOC TIBI PL. hoc potest et non figurate dici sed aperte. 10
- 852 13 VNAM HANC NOXIAM A. trisyllabo nomine 'noxiam' dixit quasi NOXAM. alibi aliter (*Heaut. II 3, 57*) 'dominam esse extra noxam'.
- 853 14 1 SI ALIAM A. V. O. uerba seruorum, quibus nihil horribile est praeter praesentes plagas. 2 *Et* non 'caedito' sed 'occidito'. 3 *Et* †illa quasi chereae dixerat adhuc irrisor ut fugitiuus. 15
- 854 15 NVM MEAM SAEVITIAM VERITVS ES †fugeres.
- 855 16 HANC METVI NE ME C. T. perfecte imitatus est uerba fugitiuorum, quae apud dominos faciunt comprehensi. 20
- 857 18 VIRGINEM VITIARE c. bene intulit 'ciuem', quod plus est quam 'uirginem uitare': *εὐξήσις* gradatim facta.

1 dare *T* | totum] tecum *TC* || 2 subintelligitur *C*, substantialiter *T* | nam si scit *V*, non sit *T*, nam p. si scit *C* || 5 dor. sal. *C*, sal. *T* || 6 dissimilitudinem *T* || 7 aduersus *V* | quasi illum id *TC*, quam si illum illud *V* || 8 hæra *V*, hara *T* | FACTVM] f. e. *V* || 9 quem *T* || 10 hoc tibi pol *T*, h. t. p. *V* | potest] p̄r *T* | non om. *T* | dictum *TC* || 11 noxam admic. *C*, noxiam adimit *T*, n. o. *V* | noxam *C* || 12 quam noxiam *T* || 13 noxiam *T* = *codd. Ter.* || 14 A. v. o.] ad. o. *C*, ad eo *T*, c. u. o. *V* | quibus om. *TC* || 15 praeter *Klotz*: post *codd.* || 16 illa quasi chereae dixerat (-erit *C*) *TC*, aliã ^{dixit} quasi illa dixerit (*sscr. m. 2*) *V* (= *dett.*) | adhuc irrisor (*Adhuc irrisor adhuc irrisor T*) ut fugitiuus *TC*, ^{ad}huc irrisor ut fugitiuus (*sscr. m. 2*)

V || 18 saeuitiam *V* | VERITVS] u. *CV* | fugeres (*sscr. m. 2*) *V* (*dett.*), f. che. *TC*; suggere 'es'? (*Schoell*) || 19 metui ne me crim. (*om. T*) tibi *TC*, m. ne m. c. t. *V* || 21 c. [ciuem *T* | c. — uitare om. *C* || 22 auxesis *codd.* | gladatim *T*

- 858 **19** 1 CONSERVAM ESSE CREDIDI locus erat, ut diceret 'seruam esse credidi', sed admirabiliter 'conseruam' dixit. 2 *Et hoc ipsum miserabiliter pronuntiandum est, tamquam <eam aliam> crediderit atque erat et quasi conseruam debuerit uitiare.* 5
- 859 **20** 1 CONSERVAM opportune stomachatur Pythias facta mentione conseruae. 2 VIX ME CONTINEO QVIN INVOL. IN CA. minae istae proprie feminarum sunt et in se et in alios unguibus saeuientium, ut (*Verg. Aen. IV 673*) 'unguibus o. s. f. et p. p.'. 3 Sed 'inuolem' ab auibus 10 tractum est, ut apud Vergilium (*Aen. III 233*) 'praedam p. c. u.' 4 Ergo hoc gestu et digito et motu corporis est adiuuandum. 5 INVOLEM IN C. apparet more ueterum intonsum esse.
- 860 **21** ETIAM VLTRO DERISVM A. mire nunc addidit ad 15 accusationem, quod non fugerit saltem.
- 861 **22** 1 QUID ITA VERO DEBEAM ^{so in Text 8} 'abeam' subauditur; 'uero' autem *εἰρωνικῶς* pronuntiandum est. 2 Sane debere dicimur poenas pro iniuria ei, cui iniuriam fecerimus: quas se non debituram Chaereae ut furcifero dicit 20 Pythias, si illi caedem intulerit in seruli habitu constituto.
- 862 **23** SI ID FECERIM si inuolauerim in capillum eius.

1 conserua TC | erat om. TC || 2 amirabiliter T || 3 miserable C | tamquam <miserabiliter> codd. || 4 eam aliam suppl. Goetz | credidit T | atque erat TC, <conseruam esse quae (in mg. m. 2)> cuius erat V (= dett.) || 7 continuo C | q. in. in ca. V, quin inuol. mcā (in cā T) TC || 8 mīme T | proprie om. TC | et 1. om. C || 9 saeuientium V || 10 uirginibus TC | o.] ex T | inuoluem V || 11 predam q3. i. c. u. u. TC, praedamque i. c. u. V || 12 digito W.: dicto codd. | et motu corporis dett.: corporis et motu (-tū TC) TC V || 13 inuoluem V | in capillum T, in cap. <m.> C || 15 der. a. TC | ad accusationem V, ad occasionem TC || 16 qui T || 17 ITA] aut TC | DEBEAM om. V || 18 uero] nō TC | at V | yronicos C, ir- TV || 19 debere dett.: deberi TC V | dicimus C | poenae V | <cum> cui V || 20 faceremus C | quasi se TC || 21 cedere TC | habitum C || 23 inuolauerim C, inuoluerim V

864 25 1 MISSA HAEC FACIAMVS quae? haec scilicet iocularia et futilia. 2 NON TE DIGNVM CHAEREA FECISTI artificiose meretrix ab eo quod licuit ad id quod oportuit transit nec tractat quid sit legitimum, sed quid sit honestum. itaque totam illam partem facti accusandi 5 omittit et ab accidentibus personae adulescentis obiurgat: scit enim uno uerbo obstari posse 'licuit mihi', in domo meretricia scilicet, contra meretricem, ne uideatur irrationabilis audacia ingenui a poeta inducta esse. 3 NON TE DIGNVM C. F. 'dignum' pro 'digne', aut deest 'facinus', 10 ut sit: non te dignum facinus fecisti. 4 Mira accusatio mixta laudi et blandimento.

865 26 1 NAM SI EGO D. deest 'et', ut sit: etsi. <et> est ordo: nam etsi maxime. 2 *Et* bene additum 'maxime', ut appareat, etsi digna sit pati meretrix, non tamen 15 maxime dignam Thaidem.

866 27 AT TV INDIGNVS QVI FACERES TAMEN recte dixit: quattuor enim sunt modi in eiusmodi rebus, ita ut aut uterque dignus sit aut uterque indignus aut altero digno alter indignus aut contra. 20

867 28 1 NEQVE EDEPOL QVID NVNC C. C. S. intellegit Thais amari uirginem ab hoc et ideo sic ait, ut conciliet nuptias. nam satis signi est, quod eunuchi habitum propter hanc sumpsit. 2 *Et* uide quemadmodum ad captionem nuptiarum res eant: quod tamen dicere non audet Thais, 25

1 h. f. T | scilicet] *hic desinit T* || 2 suctilia C, futilia *ex* subt- corr. V² | FECISTI] f. V || 3 licuit ad id] ad rem C || 4 nec traxit C | sit om. V || 6 abscedentibus C, ^b ^{su}ccedentibus (b et su *sscr.*, ce *ex ci corr. m. 2*) V; corr. Steph. || 7 obstetari C || 8 scilicet (. s.) *ed. pr.*: sed *codd.* | meretricem *Klotz*: meretricia *codd.* | irrationabilis C || 9 ingenus C, illa cuius *in ras. V² (= dett.)*, corr. Steph. || 10 DIGNVM] d. V | aut om. C || 13 ego diē. C, e. d. V | et *add. dett.* || 14 et si] si et C || 17 fac. tamen C, f. t. V || 18 huius modi C | ut] ait V || 20 <aut> alter C | contra (*sscr. m. 2*) V (= *dett.*) || 21 c. c. s.] con. ca. sc. C | intelligitur C | 22 ad hoc C | consulat C || 25 res eant *ed. pr.*: resecant C, transeat *in ras. V² (= dett.)* | quod Steph.: ut quod V, ut quo C || tamen om. V

sed tantum ostendit adulescenti, quem temptat sciens, et ostendit uiam petendae sibi uxoris.

- 871 **32** HOC MIHI BENEFICIVM CHAEREA blande nomen repetitum est 'Chaerea'.
- 872 **33** AT NVNC DEHINC SPERO NUNC iam Chaerea uera 5 ueris <repens>at <ac> recedit a iocularibus.
- 873 **34** 1 SAEPE EX HVIVS MODI RE hoc est turbulenta. 2 QVAPIAM quacumque uel aliqua.
- 875 **36** 1 QUID SI HOC QVISPIAM V. D. pleraque repentinis impulsionebus nata mirisque prouentibus deo adscribi solent, 10 ut (*Verg. Aen. II 632—33*) 'descendo ac d. d. f. i. et h. e.' et (*Aen. III 715*) 'hinc me digressum u. d. a. o.' et Sallustius (*Hist. IV fr. 60 M.*) 'ut tanta repente mutatio non sine deo uideretur'. 2 QUID SI HOC Q. V. D. uult amorem intellegi deum. 15
- 876 **37** 1 EQVIDEM POL IN EAM PARTEM ACCIPIOQVE ET VOLO ut aeterna inter nos sit gratia et ex malo principio confletur magna familiaritas. 2 ET VOLO 'euenire' subauditur. et est *σύλληψις* tertia.
- 877 **38** 1 IMMO ITA QVAESO utrum meretricem an deos 20 quaeso? utrumque enim accipi potest. 2 An 'quaeso unum hoc scito'?
- 878 **39** SCIO unde sciat Thais, inepte quaeritur, cum ipsa res clamet numquam hanc condicionem, ut pro seruo se fingeret, subiturum Chaeream sine amoris impulsu. 25

1 sed tantum] coniecturis *in ras. V²* (= *dett.*) | sciens et] sciens *am* <antem uirginem et (*in mg. m. 2*)> *V* (= *dett.*) || 2 petere de sibi *C*, petendae *V* || 3 BENEFICIVM] b. *V* | blando non *C* | *repetitum est V* || 5 at nunc d. spero *V*, ad hunc ob hinc spero *C* || 6 ueris repensat ac recedit *W.* (ac *Schoell*): ueris at recedit *C*, ue<ris aequi (*in mg. m. 2*)> *parans recedit V* (= *dett.*) || 8 quepiam quecumque *C* || 9 quod si hoc. quis. p. u. d. *C* | repititurus repulsionibus *C* || 10 ascribi *C* || 11 descendendo *C* | e.] c. *V* || 12 digressum u. d. a. o. *V*, dignus uid. a. o. *C* || 14 quidem si hoc. o. p. u. d. *C* || 16 pollineam *C* | eam p. a. et u. *V* || 17 ut] et *C* | et *om. C* || 18 compleatur *C* || 19 est *om. V* | silepsis *C*, silensis *V* | tertia <ē (*add. m. 2*)> *V* || 22 hoc scio *V* || 23 inepte] unice *V* || 24 pro <eunuchō et> seruo *dett.* || 25 impulsu amoris *C*

- 879 40 NVNC IGNOSCO TIBI quod culpa non sit hominis
sed amoris.
- 880 41 NON ADEO INHVMANO INGENIO non tantum, quan-
tum putas; ut (*Verg. Aen. I 567*) 'non obtusa adeo gesta-
mus pectora Poeni'.
- 881 42 1 NEQVE TAM IMPERITA VT QVID AMOR V. N. 'non
inhumano' quia homo, 'non imperita' quia meretrix.
2 *Et* 'neque tam imperita' inquit, quasi dicat: neque tam
pudica sum, ut quid amor ualeat nesciam.
- 882 43 TE QVOQVE IAM THAIS bene 'quoque': non enim 10
iam hanc ita amat, ut illam neglegat, sed hanc illius
causa.
- 883 44 POL TIBI AB ISTO E. C. INTELLEGO facete, tam-
quam qui soleat capillum ac uestem conscindere, quam
amauerit.
- 884 45 1 NON AVSIM pro 'non audebo'. et est uerbum
huius temporis tantum. 2 NON AVSIM utrum propter
aetatem an potius propter fratrem Phaedrim? 3 NIHIL
TIBI QVICQVAM παρόλκων quartum. 4 Aut 'nihil' pro
non. 5 DESINAS pro eo quod est 'desine', aut deest 20
'fac' ut sit: fac desinas.
- 886 47 1 EGO ME TVAE COMMENDO ET COMMITTO FIDEI
satis amatorie, ut appareat nunc maxime captum Chaeream

3 INGENIO] in · V | non tantum W.: mutatum C, immitis
sum V (= D, om. LP) || 4 ut obtusa a · o · a · g · p · pe · C ||
6 aut q · a · u · n · C || 7 homo V, hūc C || 9 pudica om. C ||
11 hac C || 13 ab · i · e · c · i · C, ab isto ^h e · c · e · intelligo V ||
14 qui (*ex que corr. m. 2*) V, que C | capillo C, capillū (*ex -lo*
corr. m. 2) V | ueste C, ueste^m (*corr. m. 2*) V | conscindere C,
^{his} conscindere (*sscr. m. 2 = dett.*) V | qui ama uerint (-runt C)
codd., *corr. Steph.* || 16 ausi C || 17 <non> tantum C | ausi C |
propter V, post C || 18 aetatem <suam> V (= *dett.*) | propter V,
posquam C | <suum (*in mg. m. 2 = dett.*)> fratrem V, fratrem
*in mg. C*¹ || 19 parelicon quantum C, parelicon quartum
(*sscr.*) V² || 20 desinat C | aut] et C || 22 ego me tue
_{me t · c · f.}

comū et mitto fidei C, Nunc ego te in hac re a · on · a · s · V ||
23 appareant C

ac mancipatum uirgini. 2 COMMENDO ET C. F. commenda-
damus nos cognitis, committimus ignotis. ergo αὐξήσεις
est maioris officii fideique circa Thaidem.

- 887 48 TE MIHI PATRONAM CAPIO 'te' adiectum uim habet
<et> ex animo supplicantis habitum adulescentis ostendit. 5
- 888 49 EMORIAR SI NON HANC V. D. uide <an ex> animo
iurauerit adulescentulus, cui in ipso flore nihil dulcius
uita est.
- 889 50 1 TAMEN SI PATER ἔλλειψις. 2 Vel ἀποσιώπησις
secunda. 3 AH QUID VOLET CERTE SCIO 'ah, quid?': 10
deest 'dicat'. et ista omnia ad confirmationem ualent.
- 890 51 1 CIVIS MODO HAEC SIT mire id in uotum con-
uersum est, quod timere potuit non ducturus uxorem.
2 PAVLVLMV OPPERRIER SI VIS IAM F. I. H. A. V. adeo cito
probari potest. 15
- 894 55 EGO VERO 'uero' modo consentientis est aduer-
bium, alias confirmantis, alias coniunctio est, alias par-
ticula ironiam iuuans, ut (*Verg. Aen. IV 93—94*) 'egre-
giam uero laudem et s. a. r. t. p. t.'
- 895 56 DOMI POTIVS OPPERRIAMVR QVAM H. A. O. non ignara 20
illecebrarum meretrix non solum retinet Chaeream, uerum

1 comitto et ē.f. C, cōmmodo ḡ.f. V || 2 nos] non V |
cognotis V | auxisis et C, auxesis et (s m. 2) V || 4 patronam
dett.: matronam C, m. V | c. V || 5 et add. dett. | suspicantis
C || 6 HANC] h. V | uide om. C | an ex add. W. | aīō iurauit C,
amorem in ras. V² (= dett.); corr. W. | adolescentuli codd.,
corr. W. | in om. C || 8 est <ipsam tamen despiceret si sibi hec
uxor non datur> dett. || 9 eclipsis uel aposiopesis C, ἔλλειψις
uel ἀποσιώπησις V || 10 AH — ualent in mg. V² | ha quid ualet
C | ha quid C || 11 dicas CV² | sed ista omnia C, et omnia
ista V² | ualet C || 12 cuius C | id] hic in ras. V² | conuersum
Steph. (-us ed. pr.): concursum C, contrusus V (= dett.) | quod]
qui V (= dett.) || 13 timere <non> C || 14 op. s. iam i. h. a.
u. V, operier fē iam. s. h. a. uirgi C || 16 VERO] maneo sscr.
V² (= dett.) | uero sscr. V² || 17 est om. C | particulam CV ||
18 yroniam CV || 19 et spo. ampla r. t. p. t. C, e. a. r. s. t.
p. t. V || 20 domi p. o. quam h. a. hostium V || 21 inlecebra-
rum V | retinens C

etiam uocat ubi uirgo est, et satis callide interrogat an uelit, quasi nesciat uelle.

- 896 57 IMMO PERCVPIO amatorie non 'uolo' sed 'percupio'.
 897 58 1 HVNC TV IN AEDES pronomen in his plus ualet quam accusatio. 2 HVNC TV IN AEDES COGITAS mire cum 5 illa iam uelit, 'cogitas' dixit uolens, ut ne cogitet. 3 ROGITAS <HVNC TV> IN AEDES <C.> R. per ancillae uerba uult ostendere, quam sit <experta> meretrix tractandorum adulescentium.
- 898 59 1 POSTHAC post hoc factum, post hanc audaciam. 10 2 CREDE HOC MEAE FIDEI puellariter dixit 'meae fidei'.
 899 60 1 DABIT HIC PVGNAM ALIQVAM 'pugnam' pro stupro. Vergilius (*Aen. XI 736*) 'at non in Venerem segnes nocturnaue bella', †ut ueretur bella et ingens facinus. — 2 *Vt Lucilius (l. inc. fr. 111 M.)* 'uicimus, o socii, et 15 magnam pugnauimus pugnam'. — 'dabit' autem proprie ut de re magna, ut (*Verg. Aen. XII 453—54*) 'dabit ille ruinam arboribus s. s.' 3 AV TACE OBSECREO 'au' interiectio est perturbatae mulieris, ut apud Graecos †autay.
- 900 61 1 PARVM PERSPEXISSE EIVS VIDERE AVDACIAM ironia 20 est 'parum'. 2 *Et non 'sensisse' sed 'perspexisse' dixit, ut iam non sit experienda, quae sit perfecte cognita.*

1 uocet C | callida C || 2 uelit V || 4 aedes <suus> C | pronomen — COGITAS in mg. V² || 5 cogitas V || 6 ut recogitet V, et recogitet C; corr. *Westerh.* || 7 cogitas CV | in a · e · r · C, in aedes r · V | per ancillae] plicule C || 8 tractandorum meretrix adolescentulum C | experta in mg. V² (= dett.), om. C || 10 factum <est> C || 11 h · m · V | puella C || 12 dabit hic aliquam C, dabit h · p · a · V || 12 pugnam sscr. V² | strupro C || 13 uirg. at V, mutat C || 14 ut ueretur C, ferentur in ras. V² (= dett.); id est ueneria *Goetz* | et impudens facinus *Goetz*; fort. Et <'pugnam'> ingens facinus, ut *Lucilius etc. (cf. ad Ad. V 3, 57)* || 15 uicimus o socii V, uitium o sotii C || 17 ut — dabit W.: ut uidere magnam ut dabit C, pro inducet ut magnam dabit V (= dett.) || 18 hau tace obsecreo hau V, aut age obsecreo aut C || 19 ut | et V | · aut · ay · C (ay dett.), aut nunc év V; *ioó Steph.* || 20 PARVM om. C | eius uidere magnam audaciam C, eius u · a · V | yronia CV || 21 est dett.: ei V, · N · C | Et dett.: est CV || 22 sit experienda sit <illius audacia quae (in mg. m. 2 = dett.)> sit V | cogita C

- 901 **62** 1 NON FACIAM PYTHIAS bene et moraliter appositum 'Pythias'. 2 NON POL CREDO CHAEREA NISI <SI> COMMISSVM NON ERIT ioculariter ut ille 'Pythias' dixit, ita haec 'Chaerea'.
- 902 **63** 1 QVIN PYTHIAS iterum nomen uultuose est additum. 5
2 QVIN pro immo.
- 903 **64** NEQVE POL SERVANDVM TIBI QVICQVAM DARE AVSIM totum garrule et gesticulose, ut puellam cum adulescentulo fabulari uideas.
- 905 **66** ADEST OPTIME IPSE FRATER 'optime' opportune. 10
et non additum cuius frater, utpote in re manifesta.
- 906 **67** NOLO ME IN VIA CVM H. V. V. subtiliter adulescens, quia nihil profecerat dicendo 'percupio', inuenit causam, qua tandem ingredi possit.
- 907 **68** 1 QVAM OB REM TANDEM 'tandem' pro tamen. 15
2 Interrogatio haec increpationem continet impudentissimi facti. 3 AN QVIA P. haec interrogatio irrisionis plena est in eum, quem nihil pudeat.
- 908 **69** 1 ID IPSVM hoc uelut modesto uultu dicitur, adeo ut imitetur dictum uultumque eius Pythias. 2 VIRGO ²⁰ VERO 'uero' εἰρωνικῶς. 3 Nam ironia est, ut (Verg. Aen. IV 93) 'egregiam uero laudem'. 4 VIRGO quasi †quid nam minis reuerentem ac uirginalis uerecundiae. 5 I PRAE SEQVOR manifestum est, cur meretrix docta

1 non faciam p. V | mirabiliter V || 2 CHAEREA om. C || 3 comissum non erat C, c. non f. V | ut illa C || 5 nomen om. C | <et> est C || 7 tibi qui equam dare ausum C, t. q. a. d. V || 10 adest o. i. f. V || 11 <opportune> additum et non <eius> cuius frater C | in re] iure C || 12 IN VIA] ἐῖ C | cum istac u. u. u. V | suctiliter C || 13 profecerat C || 14 quia talem ingred possit C || 15 tandem om. V || 16 impudentissimus acti C || 19 molesto codd., corr. Bentley | ideo C || 20 imitaretur V | uultum q C || 21 uero om. V | ὑρωνικῶς (yronicos C) nam yronia CV || 22 quasi quid nam minis reuerentem ac uirginalis uerecundiae C, quasi qui minus reuerentem uirginalis uerecundiae V (quasi qui minime pudicitiae statum ac uerecundiae uirginalis ueneretur dett.); quasi: q<uem> uidi iam nimis etc. (Schoell)? || 24 cur V, cum C

capiendorum more iuuenum praeire uelit Chaeream: ut in consequendo ipsa sit tardior; uult enim illi liberum sine arbitris cum puella esse colloquium et licitum amorem. nisi forte putamus Terentium haec sine causa fecisse, qui sit artificiosissimus poeta. nam neque ipsa ingreditur cum 5 Chaerea neque ingredi simul permittit Pythiam.

- 909 70 TV ISTIC MANE VT CHREMEM INTRODVCAS PYTHIAS relicta est Pythias ob multas causas et imprimis, ut possit per eam delusus Parmeno pauore suo senem compellere ingredi ad meretricem et praesentem fieri ad confirmandas 10 nuptias.

3.

- 910 1 QUID QUID VENIRE IN MENTEM NVNC POSSIT MIHI in hoc loco cogitantis disputatio est apud se ipsam Pythiae, quatenus Parmenonem dolo possit ulcisci.
- 911 2 1 QUIDNAM sic Cicero (*in Verr. II, IV 3, 5*) 'quem? 15 quemnam?' 2 QVI REFERAM quomodo uel ut.
- 912 3 1 QVI HVNC SVPOSUIT NOBIS proprie 'supposuit'; nam ut subduci dicuntur, quae nolumus amittere, ita supponi, quae non desideramus. sic Plautus (*Casin. V 4, gr. 7*) 'huic supponatur hircus unctus nautea'. 2 MOVE 20 VERO TE OCIVS 'uero' pro interiectione est stomachantis.
- 913 4 1 VIDEO SED NIHIL PROMOVES hinc est illud Vergilianum (*Aen. IV 641*) 'illa g. s. c. a.', scilicet non re celebrabat sed studio. 2 PROMOVES proficis.

1 iuuenum more C | ut] èt V, et C || 2 ipsam C | liberter C || 5 nam neque] namque C || 6 simul om. C || 7 ut c. i. p. V || 8 pithias relicta est C || 9 elusus C | compellere C, impellere V || 12 Quicquid CV | <est q. > u. in m. p. n. m. V || 13 pithiam C, pithiae V || 14 qts C || 15 quemquam (om. nam) C || 16 qui(dnam (*in mg. m. 2*)) V || 17 qui hunc s. n. V || 18 ut om. C | uolumus admittere C || 19 desideraremus C || 20 huic V; ei Plaut. | <pro scorto> supponetur Plaut. | hircus C | nautea! amoue C || 21 TE OCIVS om. V || 22 sed n. p. V | hoc V || 23 illa g. o. e. a. CV || 24 celebrat V, celerebat C

- 915 6 1 AMABO QUID AIT COGNOSCITNE exhibitum specta-
tori est, quod post scaenam geretur, id est agnitio puellae.
2 AC MEMORITER plus intulit quam interrogabatur;
nam magna sunt signa, in quibus anilis memoria non
errat. 3 AC MEMORITER responsionis breuitas attulit 5
compendium perquirenti, ne plura interrogaret.
- 916 7 NAM ILLI FAVEO VIRGINI quasi dicat: illi faueo, non
Chaereae. et simul causa est, cur illum ulcisci cupiat,
quia scilicet multum illi fauet.
- 918 9 1 VIRVM BONVM ironia. 2 ECCVM PARMENONEM 10
INCEDERE VIDEO res odio dignior: non iter sed incessus.
- 919 10 1 VIDE VT OTIOSVS SIT inuidet illi securitatem,
quem sollicitum redditura est; non enim erit ulla alia
uindicta post praeter istam. 2 VIDE VT OTIOSVS SIT et
ultu dicit et gestu esse securum. 3 *Et* mire poeta 15
laetum describit, ut repente ostendat esse commotum.
4 SI DIS PLACET proprium est exclamantibus propter in-
dignitatem alicuius rei. *withig für Steph.*
- 920 11 1 SPERO ME HABERE pro 'habituram'. 2 Aut
'spero' pro credo more suo. 3 MEO MODO id est: 20
ut uolo.
- 921 12 IBO INTRO VT DE COGNITIONE CERTVM SCIAM ele-
ganter fatigare Parmenonem non necessarium putat, sed
ex occasione. adeo non propter eum dicit se ire intro,
exituram autem, <ut> in timorem coniciat. 25

1 quid a. c. n. V || 2 quid *dett.* | cenam C | geretur *vel*
gereretur *dett.*, geratur *ed. pr.* | agnita puella V || 5 erat C |
breuiter V || 9 scilicet] s. c. C || 10 uirum b. V | yronia V,
yronia C || 11 i. u. V | odio *ex hodie corr. C* | iter in *ras. C* ||
12 uide u. o. s. V || 13 que C, quae V | ulla V || 15 et
1. om. V || 17 Si *ex sed corr. C* | diis CV | <et> exclaman-
tibus V | propter *Steph.*: post *codd.* | dignitatem C || 20 MEO]
eo CV¹ || 22 ut de c. c. s. V || 23 fatigare] interrogare C (*dett.*) ||
24 propter *Rabbow*: post *codd.* | eum — ire] *endo scire C* ||
25 exitura *codd.*, *corr. Rabbow* | ut *add. ed. pr.* | <ipsum> in
dett. | coniciat V, commiciatus C

4.

- 923 1 REVISO QUIDNAM CHAEREA HIC RERVVM GERAT QVOD
SI A. R. T. 'astu' pro astute modo aduerbium est, alias
nomen, ut (V 5, 17) 'an in astu uenit?'
- 924 2 DI VESTRAM FIDEM modo non inuocantis sed mirantis
est: figura ἐπιμονή per ἐκφώνησιw facta. 5
- 926 4 1 NAM VT OMITTAM QVOD EI A. D. ET C. cum dicere
deberet 'quod ei amorem difficillimum et carissimum
confeci', primo quasi oblitus dicti superioris transit ad
uirginem, deinde addidit 'eam' ex abundantia. quod <si>
dixisset 'amorem confeci', posset intellegi 'confeci' ex-10
pediui, perfecti. at uero 'uirginem confeci' quid in-
tellegemus nisi hoc unum, quod insultanter Parmeno
confectam uirginem quasi dicat superatam atque
deuictam pro alio? nam proprie hoc uerbum con-
uenit gladiatoribus his, qui grauissimis uulneribus occu-15
buerint. sic Cicero in Catilinam (II 11, 24) 'gladiator
illi confecto et saucio'. 2 Conuenit ergo seruilibus
uerbis et uelut ioco se uerniliter iactanti et rem confectam
esse in puella uirgine et non exhiberi Chaereae damnum
uel negotium. 20
- 927 5 1 A MERETRICE AVARA ... VIRGINEM QVAM AMABAT
ἐποσιώπησιw secunda.

1 Reuiso quid nam c. h. r. g. q. s. a. rē. t. V | che. C ||
2 si astute trac. C || 3 an] iam *codd.* || 4 dii *codd.* | uostram f.
V | admirantis C || 5 ἐπιμονή per ^{ἐν} *haec φωνεῖν* V, v **** per
hoc foves in C || 6 nam ut omittam quod ei a. d. r. V, nam
ut alias o. quod ei. ad et .c. C || 8 primum C | dictis C ||
transit C || 9 addit C | eam *Rabbow*: ea C, causam V (*dett.*) |
si *add. Steph.* || 10 posset — confeci *om.* V || 11 ad uero C ||
13 confe<cit confe>ctam (*suppl. m. 2 in mg. = dett.*) V | dicat
om. C | dicat quasi *Umpfenb.* 14 nam] non C || 15 occubuerunt
C || 16 Katalinam C || 18 ioco,se V, iocose C | uertiliter <et> C |
iactantēⁱ V, iactantie C | et rem] et CV, rem *dett.* | confectam
dett., confessam CV || 19 et non — negotium *om.* C | exhiberi
dett., -re V | aposiopesi *codd.*

- 926 4 3 DIFFICILLIMVM quia 'a meretrice auara'.
 927 5 2 CARISSIMVM quia 'uirginem quam amabat'.
 930 8 1 ID VERO EST 'uero' nisi ornatium esset, nihil significaret. 2 PALMARIVM palma dignum.
 931 9 QVO MODO ADVLESCENTVLVS MER. ING. ET M. P. N. 5 optime non 'meretricis' dixit sed potius 'meretricum'.
 933 11 1 MATVRE cito et ante tempus. 2 VT CVM COGNOVERIT suaviter non 'nouerit' sed 'cognouerit' dixit, quod est plene ac perspicue <nouerit>. 3 MATVRE VT CVM C. P. O. bene addidit <'perpetuo oderit?>: fere enim cito cognouisse obfuit, si id ad illecebram fuit, quod cognitum est cito.
 934 12 1 QVAE DVM FORIS SVNT apud amantes scilicet. 2 NIHIL VIDETVR MVNDIVS bene 'uidetur', non enim sunt. 3 NIHIL VIDETVR MVNDIVS NEC M. C. QVICQVAM N. M. E. 15 bona uarietas: nam nec omnia per 'magis' aduerbium profert nec omnia per comparatium gradum.
 935 13 NEC MAGIS COMPOSITVM Q. N. M. E. ne diceret 'compositius' aut 'elegantius', more suo, ut supra (II 1, 20—21) 'hoc nemo fuit minus ineptus, magis seuerus 20 q. n. m. c.'.
 936 14 1 QVAE CVM AMATORE S. C. C. unum 'cum' praespositio est, alterum 'cum' coniunctio. et dicitur haec

1 difficillimum quia — amabat carissimum quia — auara *codd., transp. Wieling* || 4 significet C || 5 quomodo adolescens (dolose. C) mer. (m. V) ing. (ingenia V) et (c. C) m. p. n. (om. C) CV || 6 optime om. C || 7 matura C || utrum cognoscerit C || 8 norit CV || 9 plene ac perspicue nouerit *Goetz*: plena perspicata C, plena^a perspicata fuerit V (= *dett.*); plenae perspicaciae *Steph.* | MATVRE — o.] <mature ut cum cognouerit perpetuo oderit (*in mg. m. 2*)> cognouerit V, ut e et cum c. C || 10 perpetuo oderit *add. W.*; mature *sscr. V*² (= *dett.*) | ferre C || 11 id om. C | cognitus CV, *corr. W.* || 13 quae d. f. sunt. V | scilicet] s. c. C || 14 mondus C, m. V | sunt] est V || 15 mondus C, m. V | nec ma. com. quicquam n. m. e. C, n. m. V || 16 nec] non C || 17 proferet V, profert² C | comparationem C || 18 compo. q. nec magis el. C || 20 hic C || 21 c.] e. CV || 22 quae cum amatore s. c. V, quae amatore suo C || 23 cognitio C

figura *πλοκή*. 2 LIGVRIVNT ἀπό τοῦ λιγυροῦ, quod suaue secundum Graecos intellegitur, ligurire dicitur, qui eleganter et morose cumque multo fastidio suauiora quaeque degustat.

937 15 HARVM VIDERE I. ordo erat: harum ingluuiem 5 uidere s. e. a.

938 16 QVAM INHONESTAE S. S. id est: cum solae sunt, ut 5 †innotae atque auidae cibi, quae cum foris cenant, liguriunt!

939 17 1 QVO PACTO EX IVRE 'ex' pro 'cum' positum est. 2 Aut deest 'madidum' aut 'maceratum' aut 'emollitum'. 10 nam apparet et sordidum esse, quia sit ater, et durum utique, qui ex iure hesternio sit comedendus. cui contrarium Sallustius †fuit de deliciis militum loquens (*Jug. 44, 5*) 'panem in dies mercari' inquit. 3 EX IVRE HESTERNO PANEM ATRVM VORENT 'panem atrum hesternio 15 ex iure', ut quidam uolunt, ex antiquitate mucidum accipimus.

941 19 EGO POL TE PRO ISTIS DICTIS ET FACTIS SCELVS VLGISCAR miro artificio poetae et ab initio non placatur

1 *πλοκή Sabb.*: litotes (*in mg. m. 2 λιποσ*) V, i. ***** C; liptotes *ed. pr.*, unde *λειπότης Steph.* | ἀπό του λιγυρου *ed.*

pr.: ἀπό τον ἀπχρζ V, ***** C | sua^{uo} (*sscr. m. 2*) V, sua C || 3 morose cumque V, more secum que C || 4 degustat C || 5 VIDERE] u. V | ingluuiem uidere C, uidere ingluuiem V || 6 s. e. a. (= saluti est adolescentulis)] s. c. a. V || 7 quam i. s. s. V, quam inhonestem C | idem C | sunt] sint V ||

7 ut V || 8 innotae uide (*om. cibi*) C, *ignotae atque auidae cibi V (dett.)*; inhonestae (= *Ter.*) *Steph.*, *illotae Klötz*, *inmodicae Goetz*, *inhiant (om. atque) Schoell.* An *immundae?* | liguriunt] . 1. C || 9 pro compositum *codd.*, *corr. Steph.* || 10 Aut *om. C* | molli- tum C || 11 esse — utique *W.*: eis et quia si taceret durum utrique C, eis et quasi acre ut durus <panis (*in mg. m. 2*)> uterque (e *sscr. m. 2*) V || 13 fuit] posuit *Steph.*, fuse *Schoell* | de *om. C* || 14 inquit V | ex iure hesternio pane panem atrum ut quidam uolunt ex antiquitate mucidum uocant hesternio ex iure accipiemus C, pane <m a. u. hoc est ut quidam uolunt ex antiquitate musci- dum q. d. panem (*in mg. m. 2*)> *mucidum ex iure hesternio acci- pientes deglutiunt V (sim. dett.)*; *corr. W.* || 18 d. et f. ul. sc. C

Pythias nec redit in gratiam Chaeraeae et insuper nunc a Parmenone irritatur magis, ut per eam Parmeno terreatur, per Parmenonem ingredi ad Thaidem cogatur senex, per senem nuptiae confirmantur. *haec ergo artificibus et eruditis, cetera spectatoribus poeta exhibet.*

5

943 21 1 PRO DEVM FIDEM FACINVS FOEDVM uim magnam ostendit deorum implorans fidem, quasi in hoc negotio nihil prosit humanum auxilium. 2 PRO D. F. hoc loco simulata perturbatione sui Parmenonem terret Pythias. 3 PRO D. F. haec singula pronuntianda sunt pauido et 10 attonito uultu. 4 FOEDVM pro crudele. Sallustius (*Catil. 15, 5*) 'foedi oculi'. 5 O INFELICEM ADVLESCENTVLVM plus est misereri iam adolescentis Pythiam quam irasci ei.

944 22 O SCELESTVM PARMENONEM ut uerba sunt, perit 15 profecto miser adulescens, cum in eodem peccato Parmenoni irascatur Pythias, non Chaeraeae.

945 23 MISERET ME haec omnia quasi secum loquitur et fingit se nescire quod astet Parmeno.

946 24 1 QVAE FVTVRA EXEMPLA DICVNT IN EVM INDIGNA 20 graues poenae, quae possunt ceteris documento esse, exempla dicuntur. 2 QVAE F. E. D. I. E. <I> modo per 'indigna' foeda crudeliaque significat, ut (*Verg. Aen. VI 162—63*) 'atque illi Misenum in l. s., u. u., u. i. m. p.', qui cantu uocabat in c. d. (*cf. Aen. VI 172*). 25

1 cherea V | nunc in ras. V² || 2 irritata V || 3 rogatur V || 4 confirmantur dett., -mantur V, -mamentum C || 6 *nova scaena incipit in codd.* | Proh V | DEVM] dñi C | FIDEM — FOEDVM] atque hominum fidem V || 7 imploras C || 8 auxilium] consilium C | pro . f . d . C, proh d . atque h . f . V || 9 simulatione perturbata C || 10 proh V | haec om. C | pauido *ex -de corr.* V || 11 foedus pro C || 12 ado . V || 13 miseri iam e: C || 14 ei om. V || 15 par . V || 16 perfecto C || 17 irascitur C || 19 non scire C | quoad astet C, quod adsit V || 20 dicunt e . i . e . indigna V, . d . uo . C || 21 poenae quae] pro neque C | documenta exempla esse C || 23 F. — E.] e . d . i . e . V, d . e . z . e . C | crudeli atque significet C || 24 misenum (-rum C) <ut> CV | u . n . n . i . V || 25 in] m . CV

947 25 QVAE ILLAEC TURBA EST quae loquitur an quam ostentat ex uultu ac dictis? sed apparet uultum Pythiae turbam dicere, ut in Andria (I 4, 7—8) 'sed quidnam P. e. u.? uereor quid siet. o., u. s. n. q. h. t. t. a.'

948 26 ROGITAS AVDACISSIME totum hoc terribile est in 5 gestu ac uultu Pythiae et nimis usitatum ac femineum.

949 27 PERDIDISTI ISTVM QVEM ADDVXTI PRO EVNVCHO artificiose non accusat quid peccauerit aduersus Thaidem, quasi ex poena adulescentis plus doleat quam irascatur.

950 28 1 DVM STVDES DARE VERBA NOBIS bene 'studes 10 dare': neque enim dedisti. 2 QUID ITA 'dicis' deest, ut sit: quid ita dicis?

952 30 1 SCIN EAM HINC C. E. 'eam' abundat, quemadmodum supra (v. 6) 'quam amabat uirginem, eam confeci sine molestia'. 2 ET FRATREM EIVS ESSE APPRIME 15 NOBILEM haec ad terrorem gradatim aucta sunt; nam primo 'uirginem' posuit, post 'ciuem', ad ultimum 'nobilis sororem'.

953 31 1 NESICIO perturbatus Parmeno nec negare potuit nec consentire, <quare> quasi defensionis loco dixit 'nescio'. 20

2 ATQVI SIC INVENTA EST facile est, ut credat qui nescit. ergo Pythias non laborat, ut suadeat ciuem esse.

3 ATQVI SIC INVENTA EST magnum horrorem incutit audienti non accusando sed miserando Chaeream.

1 quae i. t. est V, quae illa hec turba est C | an quam V ||
 2 ostendat C | atque V | uultus C || 3 turba C | sed om. C ||
 4 quid | quae V | siet o.] sciet. c. C || 5 est om. C || 6 et nimis
 om. C || 7 q. a. pro. e. V | aduxisti C || 8 aduersum C || 9 quam
 ⁱ irascatur <par. > (add. m. 2 = dett.) V || 10 uerba dare V ||
 13 scin eam hinc e. c. eam V, scini eam h. c. e. j. eam C ||
 15 ESSE om. C || 16 n. V | gradatim W.: et gratiam C et
 gratiam V || 19 perturbatur C, -tur^s V (= dett.) || 20 quare
 add. Schoell; sed dett. | nescio om. C || 21 Atque C | ut V, quod
 C | qui quod C || 22 nescio C || 23 atque C | magno C ||
 24 audiendi C | miserando ed. pr.: mirando V, admirando C

- 954 **32** FRATER VIOLENTISSIMVS hoc inuentum est, quo
declaretur 'adeo nobilem' (I 2, 124).
- 955 **33** CONLIGAVIT EVM PRIMVM MISERIS MODIS mira tar-
ditas ad torquendum Parmenonem; simul etiam relictus
ad succurrendum locus. 5
- 956 **34** ATQVE EQVIDEM ORANTE VT NE ID FACERET THAIDE
adeo 'uiolentissimus'. et recte hoc additum, ne speret
auxilium de Thaide.
- 957 **35** 1 NVNC MINATVR P. S. bene 'minatur', ut succurri
possit ei, qui non sit passus. 2 MINATVR P. S. deest 10
'facturum'. 3 ID QVOD MOECHIS <s.> subauditur 'fieri'
et 'facturum'.
- 959 **37** QVID ITA TANTVM nimis callide Pythias et dicit
uiolentum et tamen iniustum audacemque dici non patitur,
sed defendit, ut magis terreat Parmenonem. 15
- 960 **38** IN DOMO MERETRICIA P. Q. causa finalis: uirginem
ciuem apud meretricem uitiauit, mercedem offert, petitur
ad supplicium.
- 961 **39** NESICIO quam astute dixit 'nescio', ne laborans ad
contradicendum amitteret fidem personae simplicis ac uera 20
dicentis. uult enim magis nuntii officio fungi quam per-
suadentis.
- 962 **40** 1 DICO EDICO *ἀβήσις*, ut supra (II 3, 3) 'ubi
quaeram, u. i.' 2 DICO EDICO 'dico' tibi, Pythias, 'edico'
omnibus tuis. 3 Ergo ad uniuersos utrumque refertur, 25
et 'dico' et 'edico'.

1 uiolentis . s . C | quo — adeo *Westerh.*: quod daretur ad
codd. || 3 Conligant (i ex e corr.) . N . primum miseris nodis C,
colligauit eum p . V | mira tarda os ad C || 5 locum C || 6 vr
— THAIDE | n . u . id f . t . V || 7 aditum C | separet C || 9 mi-
V | p . s . | ipē C, om . V | minatur V² || 11 id om . C | mechis C,
m . V || 12 et facturum om . dett . ; del . ? || 13 TANTVM | t . V | et
dicit | et de C, et si V || 14 uiolentium C | et | sit V || 16 mere-
tricia V, -cis C | p . q . | d . q . quae V || 18 supplicium <cum>
C, (cum del.) V || 20 admitteret C | simplicis personae C ||
21 enim om . V || 23 *ἀβήσις* V, ***** C || 24 u . i . C, om . V |
dico om . C

- 963 41 1 OBSECO AN IS EST insultanter, ut in Phormione
(V 8, 52) 'ho, tunc is eras?', nam sciebat ipsum esse.
2 NE QVAM IN ILLVM THAIS VIM F. S. quam bene pro-
vidit Pythias, quae dixit (v. 34) 'equidem orante, ut ne
id f., Thaide'. 5
- 965 43 <NE> NEQVE ILLI PROSIS ET TV PEREAS totum hoc
ad id additum, ut senex intromittatur ad confirmandas
nuptias. sed poeta hoc agit, personae nesciunt.
- 967 45 1 QVIDVE INCIPIAM facimus mediocria, incipi-
mus negotia. 2 ECCE AVTEM VIDEO R. R. S. choragi 10
est administratio, ut opportune in proscaenium.
- 968 46 DICAM HVIC AN NON DICAM H. non esset uerisimile,
misi dubitasset; quod enim ad Chaeream pertinet, non
quod ad ipsum pertinet, dubitat.
- 969 47 1 SCIO PARATVM SED NECESSE EST haec causa 15
dubitandi fuit, quod hinc Parmenonis, illinc adulescentis
periculum cernitur. 2 SAPI S' sapis' dicit non uidens
quid futurum sit, sed tantum derisisse contenta. 3 SED
NECESSE EST 'me huic dicere' subaudiendum, ut sit: sed
necesse est dicere. 4 Et ἀσυνδέτως inferendum est 20
quod sequitur; <deest> enim 'propterea' uel quid tale.

1 insultante C || 2 hoc C, homo V || 3 NE QVAM IN] Nun-
quam C | prouidet C || 4 dixit om. C | orante u. n. id f. thaide
V, o. v. n. f. i. t. C || 6 prosit ut C | hoc om. V || 7 ad id
addit C, additum ad id V || 8 poete C || 9 facinus C || 10 ne-
gocia C, negotia magna in ras. V²; ingentia ed. pr. | VIDEO]
u. C | choragi est V, corragiem C || 11 procenitiui C || 12 hvic]
hoc V | DICAM H. om. V || 13 quid C, quod V | pertine C | non
W.: .N. C, si in ras. V² (= dett.) || 14 quid C || 15 s. n. est
V || 16 hic V | illic V || 17 dicis C | uides V || 19 ut] est ut in
mg. V² (dett.), om. C | sed V || 20 et ἀσυνδέτως V, ***** C |
in referendum V || 21 deest add. Steph. | tale <est> C

971 1 1 EX MEO PROPINQVO RVRE HOC C. C. adnotandum, quod huius senis nomen apud Terentium non est: apud Menandrum Simon dicitur. 2 EX MEO PROPINQVO RVRE HOC C. C. formatur status mentis trepidantis senis, ut appareat, quam inopinato malo amens fieri possit: quod 5 ipsum superius et in Parmenone seruatum est; imparatis enim mentibus mala maiora sunt. 3 Ergo nunc tam otiosus incedit senex, ut neque mores increpet neque quicquam suspicetur mali, sed agat gratias proximae uillae, cuius beneficio non scit quid in urbe filii gerant, et nunc 10 adest, ubi opus est poetae. 4 *Et* uide hanc causam fuisse, cur non ad uillam diuernerit: omnes uillas comicas suburbanas esse; commoditatem ipsam nunc explicat et ostendit.

972 2 1 NEQVE AGRI NEQVE VRBIS ODIVM ME V. P. tragicus 15 apparatus: delicias memorat, qui pericula cogniturus est. 2 ODIVM ME V. P. fastidium ex abundantia.

973 3 1 VBI SATIAS COEPIT suffecerant ad hanc sententiam duo superiores hi uersus, sed hic ἐνάργεια est senilis eloqui, faceti et garruli simul. 2 COMMVTO LOCVM mira 20 breuitate duas res explicuit simul. 3 VBI SATIAS C. deest 'nam', ut sit: nam ubi s. c. fieri. 4 *Et* COEPIT pro 'coeperit'. 5 SATIAS odium: ab eo quod praecedit id quod sequitur.

974 4 SED ESTNE ILLE NOSTER P. ET C. I. EST et dubitauit 25 et affirmauit postea utpote senex uisu iam languido atque oculis propter aetatem defessis.

1 hoc om. C || 4 ca. co. C | trepidantis V, trepidat²a C || 5 malo dett.: male V, male C | amens V || 6 <id> ipsum | et om. C || 7 enim in ras. V² | maiora mala V || 8 senes C || 10 non V | gerant W.: gerent C, agerent V; an egerint? || 11 poeta codd., corr. Steph. || 12 diuertit C || 15 nec agri nec C | m. u. p. V || 17 m. u. per. V || 18 satietas C, s. V | suffecerat C || 19 energia V, energe C, corr. W. || 20 commoto C || 21 satietas V, s. C | c.] e. C || 22 s.] sa. C || 23 perceperit C | satietas V, scias C || 24 <ad> id C || 25 noster ille C | ET — EST] ee. i. s. est C || 26 firmavit V (dett.) | uisui C, uisu/// V | languidi C || 27 propter om. C

- 975 5 1 QVEM PRAESTOLARE P. H. A. O. noue non 'cui praestolare', sed 'quem' dixit. aliter Tullius (*in Catil. I 9, 24*) 'qui tibi ad F. A. p. a.' 2 Praestolari est praesto esse et apparere, hoc est obsequi.
- 976 6 QVIS HOMO EST quare 'quis homo est?', cum prae- uiderit uenientem? utrum non uult uideri praeuidisse, ne quid fallaciae parasse uideatur? — sic et in *Andria (II 5, 6)* 'quasi de i. r. a. e.' — <an> quia perturbatus exanimatusque, dum quid apud Thaidem geratur auscultat, non uidit senem propius accedere quem longe uiderat? 10 an uero hoc fingit idcirco, quia quod parabat dicere de Chaerea, postquam comminus uentum est, non audet loqui?
- 977 7 LINGVA HAERET METV Vergilius (*Aen. II 774*) 'et uox faucibus haesit'.
- 978 8 1 QUID TREPIDAS instandum est seni ad audienda, 15 quae de facili numquam fateretur Parmeno. 2 SATIN SALVE 'salue' integre, recte, commode. Plautus in *Trinummo (V 2, 53)* 'beneuolens tuus atque amicus. — satin salue? dic mihi'; — 3 *Nunc aduerbium est producta E littera.* — Sallustius (*Hist. I fr. 34 M.*) 'inde ortus sermo percunctantibus utrimque, satin salue, quam grati ducibus suis, quantis familiaribus copiis agerent'.
- 979 9 ERE PRIMVM TE ARBITRARI I. Q. R. E. V. quod ante narrationem confirmatio inducitur, contra morem <est> et praecepta; sed merito, quia perturbatus est, † qui et simul 25 ut possit dicere.

1 H. A. o.] h. ante h. t. V || 3 praestolare C || 5 prouiderit C || 6 utrum om. C | prouidisse C || 7 et om. C || 8 e.] a. C, i. V | an add. W.; uel dett. | perturbatur et exanimatus quem C || 9 auscultat C || 11 idcirco hoc regit C || 12 communis. C || 16 fateretur ed. pr.: fatetur codd. || 17 saluae saluae integrae rectae commodae V, salue integre recte comode C || 18 tuis C || 19 salue C, saluae V | Nunc dett.: non CV; an nam? || 20 e] est C || 21 percunctantibus V | utr////inque V | saltim C | salue C, saluae V || 22 agerent V (sic et Douza), agerentur C (dett.; prob. Mommsen, qui miliaribus pro fam.); auerentur Westerh. || 23 ERE — I.] haere primum te arbitrari i. V, eprimate. a. C | E.] est V || 24 est add. dett. || 25 qui et V, quid et C, quidem cod. Cuiacii; licet dett.

- 980 **10** 1 QVICQVID HVIVS FACTVM EST absolute, ut supra (I 2, 122) 'et quicquid huius feci, causa uirginis feci'.
2 Aut deest 'rei', ut sit: huius rei.
- 981 **11** 1 <QVID> stomachose 'quid' interrogat: quis enim ante crimen quam obiciatur aut proponatur neget? 5
2 RECTE SANE I. docte Terentius ipse se reprehendit: non ordine factum est prae timore et conscientia.
- 982 **12** 1 EMIT QVENDAM PHAEDRIA EVNVCHVM uide narrationem a necessariis et urgentibus coeptam non in se continere nisi quod rei condicio cogit fateri: 'emit' inquit 'eunuchum, 10 quem dono huic daret', <et> non dixit, cui dono daret; aliter ab amoris mentione coepisset. deinde τὸ 'quendam' ἐξουθενισμὸν et εὐτέλειαν significat. 2 Et 'huic' more dixit potius quam 'meretrici'. quin etiam interrogatus 'Thaidi' (v. 13) potius dicturus est quam ut nomen dicat, in quo 15 offenditur senex. eunuchi autem solius mentio necessaria est, quia dicturus est pro eunucho deductum Chaeream (v. 21).
- 985 **15** 1 ACTVM EST uerbum desperantis. 2 QVANDAM FIDICINAM extenuatio est criminis, quod uirginem, quod 20 ciuem uitiauerit. 3 TVM QVANDAM FIDICINAM mire et necessario uariavit: ille 'emit' ut eunuchum mittat ad Thaidem, hic 'amat', ut deduci se pro eunucho uelit.

1 h. f. est V || 4 QVID add. Steph. | quid] quis C || 5 abiciatur C || 5 i.] inter C || 7 ordinate C || 7 est] esse (ex est corr. m. 2 = dett.) V; non <enim> o. f. est? || 8 quedam C | ph. e. V || 9 ab C | in om. C || 11 et add. W. | cui ed. pr.: cur codd. || 12 alter V | to sscr. V² (= dett.), om. C | quedam C || 13 ἐξουθενισμὸν et εὐτέλειαν an significat V, ***** C | τὸ et V (= dett.), om. C | < suo (in mg. m. 2) > more V (more suo dett.) || 14 interrogatur C || 15 est om. C | quam — 17 dicturus est in mg. V² || 16 mentio solius (solius mentio altero loco, infra) C || 17 est quia] qua C (altero loco quia) | dicturus est] hic quam — dicturus est repetuntur in C | deducturum cheream C, < ad thaidem > deductum cheream in ras. V² || 19 uerbum ē sperantis C | quandam fi. V || 20 criminis post uirginem C || 21 quedam C | f. V || 22 narrauit V | ille V | < ille > mittat V || 23 uelit V

- 986 **16** 1 HEM QVID AMAT haec singula pronuntianda sunt,
ut stuporem nimiae indignationis ostendat. 2 AN SCIT
IAM ILLE QVID MERETRIX SIET quia fidicina meretrix est.
- 987 **17** 1 AN IN ASTV VENIT 'in astu' in urbem de Piraeo.
2 AN IN ASTV VENIT sic Athenienses uocabant urbem
suam, unde ipsi incolae *ἀστωί* uocantur. 3 ALIVD EX
ALIO MALVM hoc separatim dicit senex fixis in Parmenonem
oculis.
- 988 **18** ERE NE ME SPECTES ME IMPVLSORE HAEC NON FACIT
ipsum accusat conscientia; non enim, quod leuius est,
dixit 'me sciente', cum plus inferat 'me impulsore'.
- 989 **19** EGO TE FVRCIFER SI VIVO modo omnis saeuitia
comica aut in comminatione est aut in apparatu uerborum.
- 990 **20** 1 SI VIVO *ἀποσιώπησις*, quam necessario sequitur
<'sed'>. 2 SED ISTVC QVICQVID EST inuenta causa, cur
supplicia differantur, donec uxorem ducat Chaerea et ipse
purget Parmenonem secundum argumenta, quae sibi ipse
prospexit: iussum coactumque fecisse et imperio erilis filii
sui, id est Chaeraeae.
- 991 **21** IS PRO EVNVCHO AD THAIDEM HANC DEDVCTVS EST
bene deductor ipse siletur.
- 992 **22** 1 PRO EVNVCHON non interrogat, sed exhorrescit:
2 HVNC PRO MOECHO POSTEA bene studuit Terentius

1 amat² C || 2 an sit iam ille quid meretrix sciet C, an
scit ille q. i. m. s. V || 3 quia] quid C || 4 AN om. C | astū V |
uenit <in urbe> C | urbe C | pireo C, pyreo V || 5 AN — VENIT
om. C || 6 a. s. t. o. e. C, astoae V | ex alia m. V || 7 dicit |
. i. C | fixis ed. pr.: fixit *codd.* || 8 oculos (ante in) V, oculi C,
corr. ed. pr. || 9 haere ne me exspectes V, senem expertes C ||
m. i. h. n. f. V | faci in fec *corr.* C || 10 ipsa C | conscientia C ||
11 impulsorem C || 12 egod te f. s. u. V | modo om. *dett.*; del. ? |
seruitia C || 14 ἀποσιώπησις V, ***** C | quam Schoell: quia
codd. || 15 sed *add. W.* | sed is ut quicquid est C, sed istuc d.
q. est V | cum C || 16 simplicia V || 17 argumenta in *mg. add.*
V² || 18 exilis C || 20 IS | idem C | HANC om. V | d. est V || 21 bene
Calph.: unde *codd.* | siletur *dett.*: sileretur CV || 22 eunuchon
(on ex um *corr.*) C, (on ex o *corr. m. 2*) V | non om. C || 23 bene
dett.: me C, om. V

'pro' bis numero dicere: et 'pro eunucho' et 'pro moe'cho'.
'pro moe'cho' autem quasi excusans dixit; nam uere in uirginem Atticam non pro moe'cho, sed mouehus.

3 SIC EST HVNC PRO MOECHO POSTEA bene utrumque 'pro', quia neque eunuchus est qui uitiauit uirginem, neque 5 moechus qui in domo meretricia. 4 *Et* specta quam oratorie transilierit mentionem uitiatæ uirginis: 'pro moe'cho' inquit, ut culpam Chaereæ sub meretricis accusatione celaret. 5 HVNC PRO MOECHO bene τὸ 'pro', quia neque eunuchus, qui ephebus, neque adulter, qui amator. 10

993 23 1 COMPREHENDERE I. ET C. quo dicto uim ingentem inferri significat Chaereæ. 2 COMPREHENDERE I. ET C. comprehendere significat strictim in facinore reprehensum.

994 24 1 AVDACIAM M. S. maior *ἔμφασις* accusationis est per pluralem numerum quam per singularem. sic alibi 15 (*I* 1, 2—3) 'an potius ita me comp. non per. meretricum contumelias?' 2 AVDACIAM MERETRICVM ueteratorie auertit iram senis a se atque a Chaereæ et deriuat in meretricem.

3 NYM QUID EST ALIUD MALI DAMNIVE bene interrogat, quia omnia inuitus seruus dicere uidebatur. 4 *Et* cum et 20 damnum malum sit, de proximo collatum discernitur et damnum ad emptionem eunuchi, malum ad comprehendendum pertinet et constrictum Chaeream.

996 26 CESSO EGO HVC INTRO RVMPERE in tantam formidinem coniectus est senex, ut non miremur, quod tam subito 25

1 pro 2. om. C | et 2. sscr. C | meccho C || 2 <et> pro mecho V, om. C || 3 me'cho C || 4 meccho postea C, m. p. V | utrumque pro uia C || 5 eunuchus ex -um corr. C || 6 mecchus C | meretrici C || 7 transilierit <in> V, insultauerit C || 8 accusationem C || 9 me. C | to] totum C || 11 i. et c.] et i. V, et c. C (i. e. c. vel intus et constringere dett.) || 12 i. et c.] et i. V, o. C || 13 strictum C | deprehensum ed. pr.; an preh-? || 14 s.] c. C | enfasis V, empasis C || 16 ita — per.] sit ac non p. m. c. C | com. V || 17 contumeliam CV | ueteratorie (corr. m. 2 = dett.) V || 18 deriuat V || 19 aliud m. d. V || 20 in-tus (sscr. m. 2) V, intus C | Et om. C || 21 malum om. C | conlatiⁿⁱs V || 24 huc i. V || 25 est senex V, seruus est C | miremur V

nuptias firmet ephebi et uirginis quamuis <non> honestae, tantum quia ex ingenti metu uel indigno matrimonio filii uitam pacisci uellet.

997 27 NON DVBIVM EST QVIN MIHI MAGNVM MALVM EX HAC RE SIET suaue est nescire personas quid agat poeta: ita non periclitaturus Parmeno.

998 28 1 NISI QVIA NECESSVS FVIT HOC FACERE 'necessus' nomen est. *nam 'necessus' et 'necessis' et 'necessitas' et 'necessum' lectum est.* 2 ID GAVDEO ut scilicet succurreretur Chaereae periclitanti.

999 29 1 PROPTER ME plus dixit, quam si 'per me' diceret. 2 HISCE ALIQVID meretricibus, non adolescentibus. et item pluraliter suo more, ut (v. 24) 'audaciam meretricum specta' et (I 1, 3) 'non perpeti meretricum contumelias?'

1000 30 NAM IAM DIV ALIQVAM C. Q. S. nota 'causam' pro occasione.

1001 31 1 QVAM OB REM INSIGNE ALIQVID FACERET manifestius hoc Menander explicat iampridem infestum meretrici senem propter corruptum ab ea Phaedriam, nunc demum se inuenta occasione uindicaturum. 2 QVAM OB REM quamuis dixisset 'causam', intulit 'quam ob rem'. 3 INSIGNE ALIQVID magnum et nobile facinus. 4 FACERET IS N. R. ἰδιωτικῶς dixit.

1 firmet <et (in C)> CV | non add. Steph. | honestę V, -ste C || 2 tantum (in tamen corr.) C, tamen V (tum dett.) || 3 uelit Steph. || 4 MIHI om. C | MAGNVM om. V | ex h. s. V, ex hoc siet C || 5 quod V || 7 n. f. h. f. V || 8 est om. C || 9 est om. C | scilicet ut dett. | succurratur ed. pr. || 11 PROPTER] post C || 13 audacia C || 14 meretricum cont. V, contumeliam. er. r. C || 16 aliqua CV || 18 quamobrem i. a. f. V | manifestus hic C || 19 meretricem C || 20 propter W.: post codd. | habeat phedriam C, cheream driam V || 23 is n. r.] is iam C || 24 ἰδιωτικῶς V, ***** C | post dixit legitur schol. V 6, 23 extrema pars 'Nunc — noctu'.

6.

- 1002 **1** 1 NVMQVAM EDEPOL QVICQVAM IAM DIV Pythias egreditur uelut irrisura Parmenonem, ut ipsa putat; egredi autem a poeta cogitur, ut doceat populum, quid intus egerit senex. **2** Ergo persona cachinnans inducitur quaerens Parmenonem aspectuque eius ob nimium risum 5 uix loqui posse. **3** NVMQVAM EDEPOL Q. rarum est euenire quod uelis, et quod maxime uelis, est rarum magis.
- 1003 **2** INTRO AD NOS V. E. non gressu 'errans' nec uia, sed animo et opinione. 10
- 1004 **3** MIHI SOLAE RIDICVLO F. 'solae': regulariter dicitur 'soli', nam recte; 'solae' antique, ut alibi (*Heaut. II 3, 30—31*) 'alterae dum n., f. a.'
- 1005 **4** 1 QUID HOC AVTEM ridentem miratur Parmeno. **2** NVNC ID PRODEO propter id. 15
- 1007 **6** 1 QUID RIDES PERGIN ex huius uerbis ostendit, quam multum rideat petulans puella. **2** PERII proprie hoc uerbum est (<eius>), quae sit lassa ridendo.
- 1009 **8** NVMQVAM POL HOMINEM STVLTIOREM V. N. V. postquam 'rogitas' (<dixit>), quasi narratura uidebatur, (<sed> 20 rediit ad insultationem.
- 1010 **9** QVOS LVDOS PRAEBVERIS I. ex errore et metu nimio senis credentis constrictum filium se offensurum in domo meretricis.
- 1011 **10** AT ETIAM PRIMO C. ET D. C. H. haec omnia sic 25 in scaena pronuntiata sunt, ut risu interrumpi uerba

1 quisquam C | tam C, (ex iam corr. m. 2) V || 2 irrisura C || 3 autem] aut C || 4 chachinnans V, cha chinans C || 6 e. q. V || 7 est (id ed. pr.) rarum om. C || 9 v. E.] errans V || 11 ridiculo f. V, ri. fui. C || 12 nam] non C || 14 minatur C || 15 NVNC] num V | propter ed. pr.: post V, pot C || 18 eius add. W.; aptum dett. || 19 numquam pol hominem st. u. n. u. V, numquam stultiolem. o. n. u. C || 20 cogitans C | dixit add. W. (dixerat Steph.) | sed add. Westerh. || 22 PRAEBVERIS] p. V | 1 | et V, om. C | metu nimio sscr. V² || 23 ostensurum C || 25 id etiam. p. c. et. c. d. 2. e. c. h. C || 26 pronuntianda dett.

puellae uiderentur, maiorisque insultationis est, si is qui fatigat alterum dicat se ante de illo multum sensisse.

1012 **11** 1 QUID ILICONE CREDERE non ideo hoc dicit, quod personae suae fidem derogat, sed quod res incredibilis fuerit quam illi persuaserit, aut certe si credendum fuerit, 5 non statim neque examinata neque facta rei cognitione.

2 ILICONE C. obiurgatio de tempore.

1013 **12** 1 AN PAENITEBAT F. illud quod supra, a stulto, hoc quod nunc dicit, a malo fieri potuit; illud ab imprudente, hoc quod peius est, a sciente. 2 AN P. F. 10 parum uidebatur. ipse alibi (*Heaut. I 1, 20*) 'quantum hic o. f. p.'; Plautus in *Truculento (II 6, 52)* 'paenitetne te quod ancillam solam?'

1014 **13** 1 NI MISERVM E. I. P. I. duo obicit: unum quod male consuluerit, alterum quod prodiderit male consulta 15 sua. 2 *Et bene 'indicares'*, nam indicium dicitur eius qui una peccauerit.

1015 **14** NAM QUID I. C. adolescenti scilicet.

1014 **13** 3 NI MISERVM ET I. P. I. ad inuidiam Parmenonis miserum dicit adolescentem eo modo, quo Iuno Venerem 20 accusans ait (*Verg. Aen. X 89—90*) 'an miseros qui Troas Achiuis obiecit?' sic enim agimus, cum ab his, qui falso rei sunt, in auctores culpam sceleris remouemus.

1 est *in esse corr. V² (= dett.)* || 2 fatigata uerum C, fatigat V | sensisse] risisse male dett. || 3 quod (qui V) ilico crediderit (-idit C) codd. | ideo om. C || 5 quam V, cum C || 6 non Steph.: non aut V, aut C; non autem dett. Fort. non tamen; an haud? | exanimata codd., corr. Westerh. || 7 ilico nec C || 9 dicit] d. V | fieri a malo C || 10 ab insciente V || 12 o.] c. C || 13 quot ancillas alam Gulielm. || 14 nimis erupe. III. C, nimis erumpere V¹, ni miserum e. p. i. i. V² || 15 prodierit V, (post male) C, corr. ed. pr. | consilia C || 16 indicta res C || 18 quid illi credis in ras. V², quid i. l. o. C | adolescentis. c. C | scilicet in ras. V² || 19 ni mirum et id. p. i. C || 20 dicit] d. C || 21 accusamus C | an miserosque eroas a. o. C || 22 cum ab iis qui falso rei (ab — rei sser. m. 2) V || 23 culpa C

- 1016 15 QUID EST IAM SCIS TE P. hoc †non† stupentibus dicitur ac fatentibus culpam.
- 1017 16 1 HEM QUID D. P. nunc demum intellegit Parmeno se esse delusum. 2 ETIAM RIDES apparet eam ex huius stomacho uehementius cachinnare.
- 1018 17 NOS IRRIDERE superbius dixit, quam si diceret 'me'.
- 1019 18 1 SI QUIDEM ISTVC IMPVNE H. subauditur 'tuum nimium'. 2 VERVM irridentis interrogatio est.
- 1020 19 SED IN DIEM ISTVC P. E. F. Q. M. in longam dilationem, unde dilatio est dicta dici prolatio.
- 1021 20 1 TV IAM P. 'iam' nimiam uelocitatem significat. 2 NOBILITAS <F. ET E. INDICAS> duas res significat simul: et cogis facere flagitia et facientem indicas.
- 1022 21 1 VTERQVE E. I. T. E. noua et mira tormenta, quae pro exemplis narrantur aut quae documento sint ceteris 15 ne delinquant, exempla dicuntur. 2 Et 'edent' et 'edet' legitur. si 'edent', figuratum est; si 'edet', rectum. 3 Et plus est 'edet' quam 'dabit'.
- 1023 22 1 NULLVS SVM hoc secum Parmeno. 2 HIC PRO ILLO MUNERE T. H. E. H. A. εἰγωνικῶς et μεταφορικῶς: pro 20 munere et honos munerigerulis praebere solet.
- 1024 23 1 EGOMET MEO I. M. Q. S. <H.> P. proprium soricum est uel stridere clarius quam mures uel strepere magis, 1 scis t. per. C, s. t. p. V | hoc non V (dett.), loñ C; hoc nimium Goetz, hoc con(stup-) Schoell, hoc nota (. . dici) Teuber || 2 dicitur ac patientibus culpam V, ac culpam patientibus dicitur C; corr. Westerh. || 3 D. P.] dix. p. i. C || 4 dolosum C | etiam r. V | eam] enim V || 5 cachinnare C || 6 irridere in ras. V², indicare C || 7 H. om. C | tum codd., corr. Westerh. || 9 in diem istuc V, in die istac C | dilatione C¹ || 10 dilatio C || 11 P. iam] pend. nam C || 12 F. — INDICAS add. Steph. || 13 et cogis V, in quo magis C | et — indicas om. C || 14 E. I. T. E.] e. b. f. C, e. i. e. V | et] ac C || 15 narrentur C | documenta V, om. C; -to W. (cf. IV 4, 24) || 16 non relinquunt C | dicuntur V | et redent et redet C || 17 redent et redet C || 18 dabit in ras. V² || 19 hic pro illo ^{tibi} pro munere. ho. est. ha. abeo. C || 20 ironicos (yr-C) et metaforicos (methaph C) CV | pro munere] pro m. V || 21 muneri g... ilis (!) C || 22 MEO] m. V | q.] c. V | p.] i. C || 23 uel 1. om. C

cum obrodunt friuola. ad quam uocem multi se intendentes quamuis per tenebras noctis transfigunt eos. Plautus (*Bacch. IV 8, 47—48*) 'confossioem te faciam soricina nenia'. 2 QVASI SOREX HODIE PERII quia latere potuit nec occidi, si taceret. 3 Nunc repetit prouerbum in eos, 5 qui ipsi se produnt, quia sores non facile caperetur, nisi emitteret uocem noctu.

7.

1025

1 1 QUID NVNC QVA SPE AVT QVO CONSILIO HVC IMVS reminiscere hunc esse, qui militi supra dixerit de Thaide (*III 1, 58*) 'iam dudum te amat' et rursus (*IV 7, 41—42*) 10 'iam haec tibi aderit s. u.', et hinc uidebis, quos exitus habeat assentatio; nam idem militi auctor est summae desperationis. et animaduerte, quod semper a mensa inuitus abstrahatur; nam et supra, cum ad litem uenitur, ex uerbis Thrasonis manifestum est Gnathonem inuitum 15 sequi, ubi dicit (*IV 7, 1—2*) 'hancine ego ut contumeliam tam insignem in m. a., G. m. m. s. est'. 2 *Et bene* 'qua spe aut quo consilio', tamquam omnia expertus et nec muneribus gratus nec terroribus metuendus. 3 QUID NVNC Q. S. A. Q. C. parasitus intellegit quid agat miles, 20 sed ad hoc inducitur interrogare militem, ut populus audiat, quo consilio ueniat ad Thaidem. 4 QUID NVNC

1 ad] ait C || 2 transigunt C, tranfigant V || 4 menia C, uenia V | h. p. C || 5 Nunc — noctu in fine superioris scaenae leguntur in codd. | repetit ex reperit corr. C¹, repperit ex reperit corr. V² | in eos] meos C || 6 caperetur facile C || 8 <aut> bua spe C | hic imus C, h. i. V || 9 milite C || 11 tibi hoc C | et hoc C | quod C || 12 adsentatio V | idem om. C | auctore (om. est) C | 13 despectationis C | inuitus a mensa C || 15 inuictum C || 16 ubi om. C | ego om. C || 17 insignem — est] i. a. g. o. c. mens est C || 18 et om. C || 20 NVNC] n. V | A. — intellegit] apparatis intelligat C, a parasiti^o intelligit V (a parasito intelligitur dett.), corr. Steph. || 21 ad sscr. C¹ | poplis ut vid. C || 22 quid n. q. spe. V

QVA SPE summa desperatio est apud militem reconciliandae amicae ad hoc, ut aequo animo ferat admitti Phaedriam, dum ipse quoque recipiatur; nam neuter in fine fabulae contristandus est. 5 QUID INCEPTAS T. incipere magnorum facinorum est et audaciae.

- 1026 2 1 VT THAIDI ME DEDAM post indictionem belli et instructionem pugnae quid sequatur nisi deditio superatorum? 2 ET FACIAM QVOD IVBEAT proprie, nam in deditioe victores iubent, uicti obsequuntur. 5
- 1027 3 1 QVI MINVS Q. H. et hic Terentius exprimit consuetudinem, in qua ignavis rationes criminum et exempla suppeditant; nam sic et supra (IV 7, 13) de Pyrrho. 2 OMPHALAE Lydiae reginae. Omphala Herculem seruientem sibi etiam ad lanificium compulit, cum ipsa calathum et colum cultusque femineos sagittis, claua, 15 leonis tegmine mutauisset. 3 SERVIVIT OMPHALAE subauditur 'ego seruiam Thaidi?'
- 1028 4 1 VTI NAM TIBI C. V. S. C. commitigari est tundendo deprimi atque deponi. 2 SANDALIO CAPVT plus dixit 'caput' quam aliam partem corporis [dicere] uerberari. 20 3 Et mire: calciamento caput.
- 1029 5 PERII QVID HOC AVTEM EST MALI eunuchi habitu Chaerea, sed uirili confidentia prosilit et militem uelut noui riuialis terret aspectu.
- 1030 6 HVNC EGO NVMQVAM VIDERAM ideo Chaeream miratur. 25

1 summa post est C || 2 amicitie C | admitti] ad militem C || 3 neuter Bentley: ne ut erit codd. | in fine] sine C || 4 contractanda is est C | acceptas C; coeptas Ter. | inceperet C || 6 m. d. V, medelam C || 7 sequatur V, sequebatur C || 8 q. i. V | indictione C || 9 obsecuntur C || 10 quid m. q. h. V, qui minus here. C || 11 inquam ignaus C || 12 subpeditant C || 13 Omphile C | Omphala V, Omphila C || 14 etiam] et C || 15 sagittis <f.> C | tegimine C || 17 seruiūt omphale C || 18 utinam. t. e. u. s. e. commitigati C || 19 CAPVT] c. C || 20 <si> aliam Steph. | dicere secl. W.; diceret Steph. || 22 PERII] p. i. i. C | autem hoc est m. V | habitum C || 25 hunc ego n. u. V | ideo om. V

8.

- 1031 1 1 O POPVLARES ECQVIS ME VIVIT H. F. hic persona Chaereae est feruens gaudio ut adulescentuli et in prosperis rebus. 2 O POPVLARES ECQVIS ME VIVIT H. F. non mirum est, si insane exultat nuptiis, qui iamdudum ob id solum, quod uitiauerat uirginem, laetabatur. 5
- 1032 2 1 NEMO HERCLE QVISQVAM et interrogauit et respondet sibi. 2 NEMO HERCLE Q. παρόλκον tertium.
- 1033 3 CUI TAM SVBITO TOT C. C. 'tam' qualitatis, 'tot' quantitatis est.
- 1034 4 QUID HIC LAETVS EST inuenta persona est, propter 10 quam gesta hic narrat Chaerea, ut et populus et miles instruantur et sciant, quid intus gestum sit. *pp. 386, 17*
- 1035 5 1 INVENTOR INCEPTOR <PERFECTOR> inuenire sapientis est, incipere audacis, perficere constantis: ergo plena laudatio est. 2 Et constat hoc Chaeream laudatue dicere, nam in subditis solum consilium attributurus est Parmenoni. 3 SCIS ME IN QVIBVS SIM G. σύλληψις est. 4 Et nota 'scis me', cum sufficeret 'scis'. 5 Ergo abundat 'me'. et est figura ἀρχαϊσμός.
- 1036 6 1 SCIS PAMPHILAM MEAM amatorie dixit 'meam', — 20 2 Vel potius 'sponsam meam'. — id est quam amo. 3 INVENTAM cognitam. 4 CIVEM deest 'esse'. 5 SCIS S. M. deest et 'esse'. et est 'sponsam' nunc participium.

1 et quis *codd.* | VIVIT] u. C || 2 adulescentulo C | et in *dett.*: et V, ut in C || 3 et quis V, e. q. C | ME — F.] m. u. C || 4 insultat in nuptiis C | quia iamdudum V, quam dudum C || 6 QVISQVAM] q. quae V | et I. om. C | respondit C || 7 HERCLE] h. V | παρελκον *codd.* || 8 c. c.] confingere C || 10 quid h. l. est V | <et> in uestra est persona C | propter W.: per *codd.* || 11 quia C | hic W.: huic CV¹, haec V² (*dett.*) | narra chereain C | ut et W.: et C, et V, ut *dett.* || 12 instruat C | et W.: ut *codd.* || 16 laudaturus est parmeno C || 17 scin m. V | g.] ga. V | silensis V, silepsis C | est om. C || 18 Ergo et 19 me om. C || 19 archaismos C, archasmos (i m. 2) V || 21 id est] et deest V || 22 deest esse] id est esse V, id esse C || 23 sponsa *codd.*, corr. ed. pr.

- 1037 7 AVDIN TV HIC QUID AIT hoc uultu mutato et conturbato dicitur.
- 1038 8 1 AMOREM OMNEM I. T. bene 'in tranquillo', quia mari et tempestatibus nimia amicae mobilitas et instabilitas comparatur. sic Horatius (*c. I 5, 5*—*9*) 'simplex munditiis, heu quotiens fidem mutatosque deos flebit et aspera nigris aequora uentis et mirabitur insolens, qui nunc te fruitur credulus aurea' etc. 5
- 1039 9 1 THAIS PATRI SE COMMENDAVIT IN C. ET F. N. D. hoc est, quod profuit Phaedriae. 10
- 1038 8 2 VNA EST DOMVS propter Pamphilae nuptias.
- 1039 9 2 IN CLIENTELAM ET FIDEM 'in clientelam' ut ametur, 'in fidem' ut defendatur.
- 1040 10 FRATRIS IGITVR T. T. EST bene 'tota', ut ne ex parte quidem sit militis. 15
- 1041 11 MILES P. F. sunt gaudia ex nostris bonis, sunt gaudia ex aliorum malis, hostium aut inimicorum. ergo utrumque genus gaudiorum complexus est.
- 1042 12 VISAM D. bene 'domi' quaeritur amator exclusus, nam neque ruri est neque in foro. 20
- 1043 13 1 PERPETVO PERIERIM quia illud periisse supra (*V 7, 5*) temporale uidebatur. 2 QVIN EGO NVNC P. P. hic iam militi nec seruiendi amicae, ut uidet, praebetur locus.
- 1044 14 1 SINE DVBIO OPINOR quia non quis dicitur perpetuo periisse. quid enim opus hac exceptione est,

1 quid hic ait *C*, hic q. a. *V* | turbato *C* || 3 i. t.] . o . i . r . *C* || 4 nimia *W*.: anima *C*, amnis *in ras.* *V*² || 5 oraculis (*in mg. al' oratius m. 1*) *C* || 6 mundicius *C* | deos — nigris] defleuit aetas peranis *C*. *defluserat aetas per amnis V* | et mirabitur *V*, et miratur *C*; emirabitur *Hor.* || 8 aurea] aut rei *C* || 9 COMMENDAVIT] o . *V* | in clien . et fi . (*om. n. d.*) *C* || 11 DOMVS] d . *V* | propter *W*.: post *codd.* || 12 clientelas *C* | FIDEM in] fingit *CV* || 13 in fidem *V* || 14 frater *ex -trem corr. C* | tota . e . t . *C* || 15 <tota> sit militis *V*, sit similis *C* || 19 d.] domi *C* | amatre *C* || 21 PERIERIM] p . *V* | periisse *C* || 23 hic *dett.*: hoc *CV* | uidet] *apparet V* (*dett.*) || 25 sine d . o . *V* | quis *om. C* || 26 quod *V* | expectatione *V*

quando nemo ita perit, ut temporaliter pereat et postea fiat non perditus? correxit parasitus stulti dictum militis, non illum 'perpetuo' sed 'sine dubio' periisse. 2 SINE DVBIO OPINOR 'te periisse': pro certo confirmatur periisse miles, ut post tot munera ex desperato supplex, ex supplice 5 patiens riuialis existat. 3 QUID COMMEMOREM PRIMVM διαπόρησις oratoria, familiaris laudantibus. Cicero (*in Verr. II, IV 1, 3*) 'unde igitur potius incipiam?'; hoc autem fit, ubi omnia et magna uidentur et paria.

1045 15 1 ILLVM Q. M. D. C. attribuantur personis consilia, 10 facta, casus, orationes. ergo hic laudatur consilium Parmenonis, factum Chaereae, casus fortunae *id est euentus*, oratio senis. 2 ILLVM QVI MIHI D. C. tria sunt in uita hominum: consilia, facta, successus. consilium animi est, factum corporis, successus fortunae. 3 ILLVM 15 Parmenonem scilicet.

1047 17 QVAE TOT RES T. T. O. IN V. C. D. eunuchum, pro quo duceretur, commendationem uirginis, absentiam meretricis, occasionem uitii inferendi, patris interuentum nuptias.

1048 18 1 AN MEI PATRIS F. <ET> FA. etiam patri imper- 20 tienda laus est; nam non erat transeundum 'festiuitatem <et facilitatem>', quod ut festiuis amoris non obstitit, quod ignouit ut facilis. 2 *Et* festiuitas in dictis est, facilitas in animo et factis. 3 FESTIUITATEM laetitiam, ut 'festiuis dies est' (*cf. Eun. III 5, 12*). 25

2 non fiat C | correxerit C || 3 SINE DVBIO — certo W.: opinor te periisse pro certo sine dubio periisse C, <opinari respondens non enim contrarium sine dubio id> opinor te periisse sine dubio pro certo periisse *in mg. V*² (= *dett.*) || 4 periisse (2.) V || 5 tot W.: totum C, tanta V | munera C, munera V; funera Teuber | supplex V | ex *ed. pr.*: et *codd.* || 6 p. V || 7 διαπορησις V, ***** C | Cicero *om. C* || 8 haec? || 9 sit C | uidetur C || 10 c. d. CV || 11 orationes<que> C || 12 idem C || 13 c. d. V || 14 in uita] .i. uia C || 15 factum *om. C* || 17 qui totam res .o. i. u. c. d. C | IN] m. V | quod produceretur C || 20 f. *om. C* | FA. *om. V* | laus impercipienda C || 22 et facilitatem *add. W.* | quod W.: quam C, qua, V | ut] et C | festiuis amoris V, festiuum amorem (*in mg. al' amoris m. 1*) C || 23 cognouit C | est *dett.*: et CV

- 1049 **19** DI VESTRAM FIDEM cito interuenit Phaedria, utpote qui domi erat.
- 1050 **20** 1 QVAE NARRAVIT nimius affectus in utramque partem defectus orationis amat. 2 Ergo *ἐλλειψις* est: deest enim 'gaudia'. 5
- 1051 **21** SATIS CREDO sic dici uota agentibus solet. recte igitur huic dicitur cui fient nuptiae 'gaudeo', et ille sic respondet, ut amicis gratulantibus decet, id est 'credo'; ideo autem, quia multi se fingunt conlaetari, cum inuideant, gaudere cum doleant. 10
- 1053 **23** 1 MIHI ILLAM L. scilicet amatori eius. et 'mihī' pronuntiatione iuuandum est. 2 PERII QVANTO MINVS S. EST T. M. A. hic uero est ardor insanissimus, ut Vergilius (*Ecl. II 1—2*) 'formosum pastor Corydon ardebat Alexin, delicias d., n. q. s. h.' 3 *Et profecto sic est: sapientes* 15
spe maxime ad amorem coguntur, stulti forma tantum.
- 1054 **24** 1 OBSECO GNATHO IN TE SPES EST mire quasi desperatis omnibus auxiliis abiecta nimis supplicatio inducitur. *nam et 'obsecro' et 'Gnatho' id significat et 'in te spes est'.* 2 QUID VIS FACIAM non est hoc interrogantis sed ostendentis non esse quid faciat. 20
- 1055 **25** 1 PRECIBVS PRETIO nihil militi superest praeter precem ut uicto <et> pretium ut diuiti. uide igitur, quam sic res eant, ut persona eius †cum enigeri.

1 dii CV | utpote post erat C || 3 nimis V | effectus C ||
4 amat orationis C | ellipsis V, eclipsis C | est] et CV || 5 gaudeo
codd., corr. Teuber; audio. — GAUDEO *Westerh.* || 6 egentibus C ||
7 igitur V, legitur C || 8 id est] id et C || 9 autem om. C |
multis effingunt C | conlaetari om. C; congaudere *dett.* | in-
uidenter C, -dent V, corr. ed. pr. || 10 gaudere] gaudeant C || 11 amat-
ori eius V, amatorie uis C || 12 uitandum C | mi · sp · e · ta · m ·
a · C || 14 coridon ardebat alexin delicias d · n · q · s · h · V,
cor · ar · al · del · do · nec · q · sp · hab · C || 15 sic et C, sic V, corr.
Steph. || 17 in te s · est V || 19 in te] rōē C || 20 FACIAM] f · V | hoc
om. C || 21 quid ex quod corr. V || 22 PRECIBVS PRETIO om. V || 23 et
add. *dett.* | ut pretium diuiti C | uide — sic W.: de igitur quam
sic C, nihil igitur aliud op<tat quam (m. 2 in mg.)> sic V (= *dett.*) |
ut persona eius cum oñ enigeri C, ut persona (sona *sscr.*
m. 2) thaidis conueniri possit V (*dett.*)

2 PRECIBVS PRETIO ἀσύνδετα uelut <uoce> afflicta et
lassa pronuntianda sunt. 3 PRETIO uarie, quia alibi
(II 3, 27) dixit 'precario'. 4 VT HAEREM τὸ 'haerem'
ultimum genus beneficii est. 5 Et 'in parte aliqua', non
'in parte' dixit, ne aequa intellegatur. 6 TANDEM et hoc
desperantis et difficile credentis. 7 TANDEM non est
aduerbium temporis, sed nunc saltem significat.

1056 26 1 NOVI TE deest 'perfecisse'. sed ubique gestu plura
significat miles utpote infantissimus. 2 DIFFICILE EST
uultu et pronuntiatione et asseueratione firmandum est. 10

3 SI QUID CONLIBITVM EST ἔλλειψις pro 'si quid
conlibitum est, efficit'.

1057 27 1 QVOD VIS DONVM P. A. M. O. 'donum praemium'
est munus praemium. 2 Sed donum praemium dis
datur, munus praemium hominibus. nam separatim donum
deorum est, praemium uirorum est fortium, munus
hominum. 3 Et donum munusque tam ante factum
quam post factum datur, praemium non nisi post factum
est. 4 Donum uoluntarium est, praemium debetur.

5 Alii uero ἀσυνδέτως pronuntiant: primo 'donum' et
sic 'praemium' quasi unam partem orationis. 6 QVOD
VIS D. <P. A. M. O.> 'donum' petito ut a largo homine,
'praemium' ut pro claro facinore. 7 QVOD VIS DONVM P.

1 schol. 25, 2 ante 25, 1 legitur in V | ἀσύνδετα sscr. V²,
asinthea C | uoce add. Goetz-Schoell || 2 lapsa C || 3 ut cheream
V | to V, tha C | cheream V || 5 in W.: enim codd.; an
enim <in>? | ne | ut V || 7 nunc temporis sed C || 8 perfeci C,
perfici V, corr. W.; perficere ed. pr. | ubi quod C || 9 insanissimus
C || 10 et 2. sscr. V², om. C | adseueratione V || 11 post
si quid sscr. tibi V² (= dett.) | ellipsis V, eclipsis C | si quidem
C || 12 ^{et} perficis V || 13 donum ex bo- corr. C | p. a. me. C, a.
et p. o. V || 14 diis V, (ex dilis corr.) C || 15 minus C |
separatum V || 16 est 2. om. C || 17 manusque V, que munus C ||
19 uoluntarium V | praemium <non nisi post factum> debetur
C || 20 Alii — orationis fort. transp. post 23 facinore | ^{uero} ergo V |
ἀσυνδέτως V, sinthetos C || 22 d. om. V | donum — DONVM P.
om. C | P. A. M. O. add. Schoell || 23 pro claro W.: a praeclaro
(a sscr. m. 2) V

A M. O. I. O. F. donum optato, ob quod praemium accipias.

8 PRAEMIUM A ME OPTATO totum militariter, nam et optio dicitur et optari a militibus, ut 'uir fortis optet quod uolet praemium'.

1058 **28** SI EFFICIO HOC POSTVLO VT MIHI TVA DOMVS TE PRAE- 5
SENTE ABSENTE PATEAT prouerbiale est 'praesente absente',
ut 'sursum deorsum', 'ultra citro' et cetera huiusmodi.
† quod 'fanda nefanda', 'iusta iniusta', 'digna indigna',
'uelit nolit'.

1059 **29** 1 INVOCATO VT SIT L. 'inuocato' non uocato, id 10
est ἀνθρώπου: 'in' etenim et auget et minuit dictionem.
2 INVOCATO male intellegunt precibus uocato, cum
sit τῷ ἀνθρώπῳ, id est etiam non inuitato: quin ultra
uenire debeat in suam domum.

1060 **30** 1 DO FIDEM iuro, confirmo, spondeo. 2 ACCINGAR 15
non quia facile est quod negauit supra (v. 26), sed suis
uotis parasitus adductus est <ad> conandum. ideo et
'accingar' dixit: sic enim dicimus in magnis rebus susci-
piendis, ut (*Verg. Aen. II 235*) 'accingunt o. o.'

1061 **31** 1 SALVETE supplex sine gratia et sine timore, 20
modo inimicus et infestus. 2 TV FORTASSE QVAE HIC
FACTA SIENT NESKIS hoc totum superbe et minaciter adu-
lescens.

1062 **32** 1 SCIO compendium poetae, ne rursus eadem dice-
rentur. 2 CONSPICOR commune uerbum est 'conspicor'. 25

1 A — F.] a · m · i · o · f · V, a me id optatum feras C |
donum optato] domi C || 2 optatum C, -tūm (corr. m. 2
= dett.) V || 3 et] nām V, nam et C | ut] et V, et C ||
5 officio C | POSTVLO om. C | ut mihi t · d · t · p · ab · p · V ||
6 PATEAT] ut pr C | prouerbiale est] in prouerbiale V | absente
om. C || 7 et rursus C | cito C || 8 quod] quomodo? || 10 id est
ἀνθρώπου etenim V, ***** et enim C || 13 sint codd.,
corr. ed. pr. | τῷ ἀνθρώπῳ V, ***** C | inuitando codd.,
corr. Teuber || 14 doleat C || 17 adductus ex adultus corr. C |
ad add. Steph. || 20 et om. C | imore] honore *Westerh.* || 21 etiam
estus C || 22 facta sient (ie ex u corr. m. 2) nescis V, f · s · n ·
a | et] ac C || 24 scio <o.> C

1063 **33** 1 VOBIS FRETUS et hoc stulte: quis enim et riu-
libus et inimicis fretum esse se dicat? deinde ἀναλόουδος
et uitiosa responsio est: nisi enim addideris 'sum', erit
soloeicismus conueniens loquenti, impolito homini et militi.

2 SCIN QVAM F. 'esse debeas' subaudiendum est. 5

3 MILES EDICO HOC TIBI et contumeliose 'edico hoc tibi'
et proprie ut militi 'miles' inquit 'edico'.

1064 **34** 1 SI TE IN P. O. HAC id est casu inuenero. et
'in platea' inquit, non 'circa meretricis fores'. 2 [NIHIL sic & Tec.
EST] QVOD DICAS MIHI aut deest 'non <est>', ut sit: non 10 of Non. 985
est quod dicas mihi, id est nihil est; aut 'quod dicas
mihi' pro 'ut dicas mihi', ut sit 'quod' pro 'ut'; aut
'quod' pro 'quid enim', <ut sit: quid enim> dicas mihi.
certum est autem ueteres sic locutos esse.

1065 **35** 1 ALIUM Q. aut 'alium' pro 'quendam' posuit, ut 15
sit: quendam quaerebam, id est aliquem; aut 'alium' hoc
est: non quem tu putas, hoc est: alium, non Thaidem.
sed si 'aliam' diceret, neque commode neque ἐυφώνως
loqueretur; praeualet enim masculinum genus. 2 PERISTI
ordo est: <si te> post umquam in platea offendero hac, 20
peristi. 3 HEIA interdum hortantis est. ergo nunc 'heia'
correctionem significat.

1066 **36** 1 NON COGNOSCO VESTRUM T. S. locutio adnotanda.

2 Mire laudauit, ut persuadere potuisset. 3 VESTRUM
TAM S. noue 'uestrum superbum'. 4 VESTRUM SVPERBVM 25

1 FRETUS] f. C | quis enim om. C | et intriullb' C || 2 ἀνα-
λόουτος V, ***** C || 5 QVAM] q. V | esse debeas Westerm.:
esset ab ea codd. | est om. C || 6 TIBI] t. V | edico hoc tibi
om. C (dett.); del.? || 7 milite C | <et> edico C || 8 si te. u.
p. o. hoc. C | id est W.: uel CV || 9 in lata C, platea V |
non ideo C | NIHIL EST secl. W. (interpol. ex seqq.) || 10 MIHI]
m. C | aut dett.: ut CV | est add. W. || 11 dicat I. C || 13 quia
enim C, quod enim V | ut — enim add. W. || 14 aut C || 15 Q.]
que C | quodam (in mg. quendam) C || 17 thayde C || 18 ἐυφώνως
V, ***** C || 20 si te add. W. | post umquam W.: postquam
codd. | ^h ac V, ac C || 21 eia C | heia] cherea C || 23 uestrum <g.
(genus dett.)> t. s. V, n. t. s. C || 24 uestrum <g.> t. s. V ||
25 noue Schoell: non V, om. C; nota Teuber

absolute, ut (*Andr. IV 5, 22*) 'pol, Crito, a. o.' 5 Ergo subaudimus uel 'ingenium' uel 'animum' uel 'morem' uel 'institutum'.

1067 37 1 PRIVS A. P. mira insinuatione agit, qui non ut consentiant, sed ut audiant paucis, petit. 2 Bene 'prius', 5 quasi non obstet, quominus faciant quod uelint. tum deinde quod attentionem excitat, addidit 'paucis', deinde 'si placuerit': facilius enim flectitur, cum quo non pugnamus, ut consentiat. 3 PRIVS A. P. 'prius audite' quod <dicat>, fiduciam ostentat persuasoriam rem dicturi. 10

1068 38 1 AVDIAMVS bene non 'faciamus' sed 'audiamus' dixit, nam prima oratoris impetratio in mala causa audiri meruisse. 2 TV CONCEDE PAVLVLM ISTVC THRASO Thraso hoc in bonam partem accipit et ideo paret; putat enim uel turpe esse, si humiliter precetur suo nomine se 15 audiente parasitus, uel incongruum sibi, si in os praesens a Gnathone laudetur. 3 ISTVC THRASO non ad se uocat, sed locum ostendit, quo abeat atque concedat.

1069 39 PRINCIPIO EGO VOS AMBOS CREDERE H. M. V. V. uidet neque se <esse> odio neque offendi animos audientium 20 <nisi> in militis nomine. ergo oratorie pro eo homine in quo offenditur eum in quo non offenditur posuit.

1070 40 1 ME HVIVS QVICQVID FACIO ID FACERE <MAXIME> CAUSA MEA deest 'rei', aut 'est', ut sit: me huius quicquid est quod facio, id facere maxime causa mea. 2 Hic 25 a persona discessit et rem non odiosam pro perodiosa supposuit, id est parasiticam pro aemuli amore et commodo.

1 absolute ante *SVPERBVM C* || 7 exitat *C*, existat *V* | quo attentiores existant *Steph.* || 8 si] sed *C* | cum] tum *C* | flectitur — non in *ras.* *V*² || 9 audite *W.*: audi *codd.* || 10 dicat *add.* *W.* | dicturam *C* || 11 audiam et audiam *C* || 12 nam *V*, non *C* | imperatio *V* | causa <est> *dett.* || 13 metuisse *C* || 14 Thraso *om. C* | accepit *C* || 15 precemur *C* || 16 sibi si in os *Steph.*: sibi non *C*, si mox *V* || 17 laudatur *C* || 18 ostendat *C* || 19 credere ambos *V* || 20 neque *om. V* | esse *add. Schoell*; haberi (*post odio*) *dett.* | audientum *V*, -dum *C*, -tium *dett.* | nisi *add. Schoell* || 21 nomine *V* || 22 eum] cum *C* || 23 me huius q. f. id f. c. m. *V* || 25 quod *om. C* | causa] cum *C* || 26 prope odiosam *codd.*, *corr. Schoell*

1071 41 1 VERVM SI IDEM VOBIS P. multum attulit ad persuadendum: non esse militi commodum admitti militem, sed ipsorum esse commodum. 2 VOS NON ID FACERE I. E. oratorie et secundum insinuationis praecepta sic dixit; nam remittendo et dubitando magis flectit animos, quam 5 si aperte ac pertinaciter asseueret.

1072 42 1 MILITEM EGO RIVALEM RECIPIENDVM CENSEO artificiose satis semel intulit omne quod durum dictu ad persuadendum erat. nam quod 'militem' et 'riualem' dixit, ad eam rem ualet, ut magis admittendus sit quam ex-10 cludendus. et simul fiducia sic dicentis parat animos ad audienda quae dicet. 2 MILITEM EGO R. R. C. riuales dicuntur aemuli de mulieribus, facta translatione nominis a feris bestiis, quae sitientes cum ex eodem riuulo haustum petunt, in proelium contra se inuicem ueniunt. 15 sic Cicero pro Caelio (cf. 8, 19) 'sin erit ex illo fonte riuulus' inquit, et Homerus *****. 3 CENSEO <uide> uirtutem poetae: non dixit 'peto' sed 'censeo', tamquam illis iam consulat, non pro milite agat. 4 MILITEM EGO R. considera, quo uultu hoc dicendum sit, et intelleges 20 et 'militem' et 'riualem' et 'recipiendum' et 'ego' et 'censeo' quanta significant. non enim dixit 'Thrasonem' sed 'militem', quod ad stultitiam ualet nomen; nec 'socium' sed 'riualem', quod ostendit, quandoquidem riuialis in meretrice capiendus, hunc potius eligendum; nec 'non ex-25 cludendum' sed 'recipiendum' dixit, ut et ostenderet adeo prodesse, ut etiam de industria retinendus sit; et non

1 uerum suadem uobis placet C || 2 militi — 3 esse om. C | militis? | sed <commodum> V || 3 id f. V, facere C | E.] est V || 6 ac perennatur C | assueuerit C, adseueret V || 7 militem ego r. r. ee. C || 11 adaudienda C | dicit V | r. r. e. c. C || 12 riuales dicuntur aemuli iis de (iisdem de?) mulieribus V, riuialis dicitur emulus et (de dett.) mulieribus C (dett.) || 15 se dett., om. CV || 17 lac. in codd. | uide add. ed. pr. || 20 ego R.] ergo C | quod C || 21 riualem recipiendum C || 22 significant P, -cant LD, -cat CV || 23 nec W.: et CV || 24 sed ed. pr.: quod V, quidem C | riuulus ex -lus corr. C || 25 meretricem CV, -ce dett. | capiendi C || 27 etiam om. C | retinendum C

'uolo' aut 'rogo' sed 'censeo', ut consiliarius, non paratus uideatur loqui. nam quod 'ego' addidit nunc, eo dicto usus est, quo uti solent qui plus in negotio uident, (<ut in hoc ipso pronomine consiliarii auctoritas inesse uideatur>). nam sic in Phormione iurisc. (II 4, 9; 13; 17) '<ego> quae in rem tuam sint ea uelim facias' . . . 'ego sedulo hunc dixisse credo' . . . 'ego amplius deliberandum censeo'.

- 1073 **43** 1 COGITA MODO 'modo' aut tantummodo significat aut temporis est aduerbium. 2 *Et* simul incerta distinctio est. 10
- 1074 **44** ET LIBENTER VIVIS id est: bonorum ciborum es atque edax.
- 1076 **46** SVPPEDITARE POSSIT SINE SVMPTV TVO aut pro 'suppeditari' aut deest 'se', ut (*Verg. Aen. II 235*) 'accingunt o. o.' 15
- 1077 **47** 1 AD OMNIA HAEC MAGIS OPPORTVNVS NEC MAGIS EX VSV TVO NEMO EST locutio est ex negatiuis tertia, ut (*Heaut. I 1, 11—12*) 'agrum in his r. m. n. p. m. n. h.' 2 <MAGIS> EX VSV pro 'utilior', MAGIS OPPORTVNVS pro 'opportunior'. 20
- 1078 **48** 1 †NEMO EST† hoc est 'ex usu tuo'. 2 HABET QVOD DET ut diues, ET DAT NEMO LARGIVS ut liberalis.
- 1079 **49** 1 FATVVS EST hoc est 'opportunus'. 2 INSVLSVS sine sale et sapientia, aut sine saltu ac facilitate.

2 ego] eo C | nunc W.: non C, non V || 3 ut — uideatur in *codd.* post 493, 3 noctibus leguntur; huc *transp. Goetz* | ut in *Goetz*: ut *codd.* || 4 ipso nomine *codd.*, *corr. Goetz* | consiliari C | esse C || 6 suam V | 'sint — credo' sin tulerit ego faciam sedulo hunc dixisse credo C, intulerit ego faciās sedulo hunc dixisse credo V || 11 <et> uiuis (-us C) CV; uictitas? (*sic Ter.*) | es atque *Klotz*: est atque V, extat C || 13 s. s. tuo V | pro om. C || 16 MAGIS OPPORTVNVS] o. o. C | nec m. ex u. t. n. est V || 17 EST om. C || est om. V || 18 in his] mis V | n. p.] m. p. C || 19 MAGIS (*post vsu*) *add. dett.* | OPPORTVNVS] o. C || 21 NEMO EST] *schol. ad principio* ET HABET etc. *pertinet* | hoc — tuo et 23 hoc — opportunus W.: hoc — opportunus et 23 hoc — tuo *codd.*; cf. V 4, 4 et 5 || 22 ET om. V || 23 factus C, fatuus V | imulsus ex *imp-corr. C* || 24 aut C, ut V | saltu C, sale V

3 TARDVS in uenerem scilicet. 4 STERTIT plus dixit 'stertit' quam 'dormit'. 5 NOCTESQVE ET DIES plus significat, quam si <diceret> 'diebus et noctibus'. 6 FATVVS inepta loquens. a fando 'fatuus' dicitur; inde Fauni Fatui et Nymphae Fatuae uocatae sunt. 7 FATVVS EST INSVLVSVS 'fatuus est' uerbis ac dictis, 'insulsus' corde atque animo; TARDVS 'tardus' corpore ac membris; quamuis etiam intellectu tardos dicamus, qui stulti sunt. 8 Sed melius est sic intellegi, ut ea uitia dicere uideatur, quae inamabilem faciant etiam diuitem largumque amatorem. nam aut uerba commendant, ut (*Verg. Aen. IV 79*) 'pendetque i. n. a. o.', hic fatuus est; aut sapientia gratum facit, ut (*Verg. Aen. IV 3*) 'multa uiri u. a.', et hic insulsus est. 9 Sed mihi uidetur fatuum dicere, qui tantum gloriatur et blandiri amicae nesciat, insulsum qui non sit salax et cupidus coitus, tardum qui non facile explicet uenerem, quae res meretricibus odiosissima est. 10 FATVVS INSVLVSVS sunt qui fatuum animo putent, insulsum dictis, sed male. nam Fatui di quoque sunt, qui et Fauni dicuntur, et non stulti sed multum fantes, id est loquentes. 11 FATVVS EST INSVLVSVS haec quae nunc addit non ex superioribus pendet. sed cum superiora ualeant plurimum — nam quia et diues et liberalis, potuit obesse riuilibus —, haec omnia bona in milite corrumpuntur, quod 'fatuus', quod 'insulsus', quod cetera quae ipse persequitur. 12 FATVVS EST INSVLVSVS haec bene adduntur, quia <quod> dixit 'et

1 scilicet *om. C* | plus — stertit *om. C* || 2 noctes diesque *C* || 3 diceret *add. ed. pr.*; dixisset (*post noctibus dett.* | et] ac *V* | noctibus <ut — uideatur> *codd.*; cf. 492, 3 || 4 unde *C* || 6 est] et *CV* || 7 tardus *om. C* || 8 quam etiam *C* || 10 diuitem] militem *V* || 11 largumque *dett.*, largum *CV* | commendant *V* | ut *om. C* || 12 pendet . q . *C* | i . n . a . b . *V* , i . n . h . a . b . *C* || 13 facti ut *C* || 14 uir . ui . a . *V* , uitia *C* | et *sser. C* || 15 dicere factum *C* || 16 fallax *C* || 17 tardus qui non tardus explicit *C* || 18 sunt *om. C* || 19 putant *C* || 20 dii *codd.* || 21 malum fauentes *C* || 23 ualeant *Steph.*: uel et *C*, uelant *V*; ualent *dett.* || 24 quia et] quia *C* || 25 corrumpuntur *C* || 27 <est> hec *C* | quod *add. Rabbow*

habet quod det et dat nemo largius?, ad eam rem ualebat, ut amaretur miles a meretrice et praeponendus esset omnibus: sed ingrata sunt mulierculis maximeque lasciuus haec omnia quae subiecit. 13 FATVVS EST INSVLSVS hoc pro aceruo uitiorum cum quadam uultus improbitate prolatum est, quo magis res in medio posita esse uideatur.

1080 50 VBI VELIS quando uel <quando>cumque.

1081 51 1 QUID AGIMVS initium consensionis dubitatio est eius, qui negauerit. 2 HOC ETIAM deest '<est>' uel 'habet'. 3 QVOD EGO parasitus scilicet. 4 PRIMVM 10 PVTO 'primum puto' quasi parasitus.

1082 52 1 ACCIPIT HOMO alit, pascit, inuitat, ut (*Verg. Aen. III 353*) 'illos p. rex a. i. a.' 2 NEMO MELIUS PRORSVS <N. P.> horum alterum apparatus indicat, alterum copiam.

1083 53 1 MIRVM NI ILLOC H. Q. P. O. EST facete dixit adulescens rei parcus et qui putet amorem sine damno esse oportere quique fefellerit meretricem, non solum eiciendum non esse militem, sed etiam quouis modo sustinendum ac perferendum. 2 MIRVM NI I. H. obtinuit 20 parasitus iam quod negabatur: primo deliberatum, ut 'quid agimus?', post concessum, ut 'mirum ni i. h. q. p. o. e.'

3 MIRVM NI ILLOC H. Q. P. O. E. hic, inquit, eiusmodi est, ut etiam cum mala condicione paciscendum sit.

1 nemo lar. C | rem eam uolebat C || 2 esse C || 3 in gratia C || 4 EST | et CV || 5 acerbo V | prolatus C || 7 quando-cumque Schoell; cum ed. pr. || 8 uitium confessionis C || 9 hoc iam C | est add. Klotz; ei est Westerh. || 10 scilicet om. C || 11 primum puto om. C || 12 alit W.: alii CV, accipit dett. || 13 illos rex (reR C) . p . a . (om. C) i . (m . C) a . CV || 14 apparatus C || 15 copiam post MIRVM in C || 16 ne illo . c . h . q . o . C , n . i . h . q . p . o . est V || 17 paratus V || 18 quoque C | fefellerunt C, ^{fo}fallerit V || 19 eiciendum V | esset C || 20 sustinendus C | NI] ne C, n . V || 21 nam C | deliberatum om. C || 22 ne i . h . q . u . e . C, n . i . h . q . p . a . est V || 23 n . i . h . q . p . o . est V, ne illo c . h . C | hoc C || 24 etiam ut C; ut <ei> etiam? | patiendum C

4 IDEM EGO ARBITROR iam opus fuit consensionis praecipue Phaedriae, cuius res agitur; nam ita et seruata persona est tarde consentientis amatoris.

1084 54 1 RECTE FACITIS gratiarum actio est. 2 VNVM ETIAM VOS ORO subtiliter etiam parasitus hic se adiungit 5 suasque partes circa hos agit.

1085 55 1 SATIS DIV IAM H. S. V. uide quemadmodum paulatim serpat etiam in horum assentationem ex uituperatione militis. 2 HOC SAXVM VOLVO prouerbum in eos, qui inextricabili labore afflicti sunt. 3 *Et bene 'saxum'* 10 de stulto milite, et ipsum <se> Sisyphum fecit. 4 HOC SAXVM VOLVO uelut Sisyphus apud inferos.

1084 54 3 VT ME IN VESTRVM GREGEM iam hos laudat et nimis parasitus est, si recordaris eundem dixisse (*III 1, 37*) 15 'facete, lepide, laute, n. s.'

1086 56 1 AT EGO PRO ISTOC subaudimus 'et sum hic', aliter non ut parasitus. 2 PHAEDRIA ET TV CHAEREA ambos nominat, quasi legibus paciscantur.

1087 57 1 HVNC COMEDENDVM cum ceteris rebus summus poeta etiam fidem ostendit amicitiae parasiticae exemplo 20 Gnathonis de milite loquentis hoc modo. 2 PROPINO facete dixit ut parasitus et qui de conuiuio loqueretur.

1088 58 1 DIGNVS EST haec uerba ultima longi sermonis eiusmodi sunt, ut haec miles audiens laudatum se esse et approbatum existimet. 2 VBI VIS honorifice reuocat 25 ablegatum cum iniuria dicendo 'ubi uis', quia 'accede'

1 i. arbitror ego C | iam *dett.*: an C, om. V | consensionis (consent- C) CV, -ne *dett.* || 3 est] et C || 5 etiam om. V || 7 SATIS — v.] satis hoc diu h. s. u. fero C || 8 serpat *Steph.*, seruat *codd.* | adsentationem V | et uituperationem C || 9 VOLVO] uerso C (fero *dett.*) || 11 se (*ante ipsum*) *add. ed. pr.* | sisiphum C, sysciphum V | fecit om. C | hoc — volvo] s. u. C || 12 sisiphus C, sysciphus V || 13 in u. g. V | hos *Steph.*: hoc V, om. C || 15 s.] u. V || 16 pro istoc b. V, per istoc C | et cum hic C || 17 parasitus <non> C || 18 paciscatur C || 21 PROPINO] praebeo V || 22 dixit <d.> C | qui de *Steph.*: qui de <eo> V, quidem <eo> C; qui de eo <ex> *Schoell* || 24 ut] et C || 26 ablegatum C | dicendum C | qui accede C

imperatium erat. 3 *Et* 'ubi' nisi quando intellexeris, uitium est.

1089 59 1 ISTI TE IGNORABANT figura *διλογία*: ad utrumque enim pertinet, et ad laudem et ad <uituperationem>.

2 MORES OSTENDI T. et hoc ambiguum.

1090 60 1 SECVNDVM FACTA ET V. T. I. et hoc *ἀμφίβολον*, nam 'uirtutes' *εἰρωνικῶς* pro uitis ponuntur, ut (*Ad. IV 7, 5*) 'nescis qui uir siet' et (*Ad. II 1, 22*) 'ornatus esses ex tuis uirtutibus'. 2 FACTA ET V. T. proprie militibus adscribuntur 'facta'. 3 FACTA ET V. T. amarior est ironia in uitiosos homines quam ueritas.

1092 62 1 NVMQVAM ETIAM FVI VSQVAM 'numquam' et locum et tempus significat, 'usquam' locum magis. 2 NVMQVAM pro non. 3 *Et* 'numquam usquam' τῶ ἀρχαῖσμοῦ pro 'non usquam', id est nusquam. 4 QVIN ME OMNES AMARENT contrarium superiori. quid est enim quod bene non fecerit quisquam, si in illo est, ut ametur?

1093 63 1 ATTICAM E. et hoc *εἰρωνικῶς*, ut illa quae supra. 2 'Atticam' dicit ueram atque germanam, quia et cultior eloquentia Attica dicitur et summi oratores Attici appellati sunt.

1094 64 1 PRAETER PROMISSVM et hoc ad utrumque anceps est intellectu gemino. 2 ITE HAC quo uocat parasitus?

2 est V, erat C || 3 isti · to · i · C | figurata di³logia V, adilogia C, figura dialogia (vel diologia) dett. || 4 uituperationem *add. W.*; cf. *Andr. prol. 6, Eun. IV 4, 21 || 5 OSTENDI T.*] ostendit C (dett.), om. V || 6 FACTA — I.] fac · et · uir · t · C | amphibolon *codd.* || 7 nam *ed. pr.*: an *codd.* | yronicos CV | ponuntur (corr. m. 2 = dett.) V || 8 qui — siet] cur sciet C || 9 v. t.] ut CV || 10 militibus om. V | facta om. C | v. t.] ut V, u. C || 11 yronia CV | quam ueritas om. C || 12 ETIAM FVI] fui et C | numquam] nusquam CV || 13 usque C || 14 unquam usquam C | τῶ ἀρχαῖσμοῦ V; ***** C 15 non — est om. C | quia omnes me amarent C || 16 quidem enim C || 17 non dett., om. CV | quicquam C, quicquam V (= dett.) || 18 Attica ex amica corr. C | e.] elo C, om. V | yronicos CV | ut] et C || 22 PRAETER PROMISSVM] promissum C, praetermissum <est (*add. m. 2*)> V || 23 intellectu geminum (corr. m. 2 = dett.) V, in geminum C | Item C | quo ex que corr. C

ad meretricem an ad cenam militis, ut promisit (v. 57)
 'hunc ego c. et d. censeo'? 3 ITE HAC comessatum ad
 militem uel Thaidem. 4 Si cenae interfuit meretrix,
 quo modo acta post sunt omnia, cum mentio noctis non
 facta sit? omnia post cenam gesta sunt et non completa 5
 per rixam cena superfuit plurimum temporis ad agendum.

1 <an (in mg. m. 2)> ad V | an] nam C, nam V || 2 ego
 et c. et deuorandum censeo V | ite ex ita corr. C | commessa-
 tum CV || 3 uel om. C | Si cenae] finece C || 4 acta — omnia]
 post facta sunt C | mentio] m *** C || 5 sint C | non com-
 pleta per fixam cenam C, completa non ante cum perficam coe-
 nam non V (= dett.), corr. ed. pr.